

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-szorosos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Együttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, szeptember 16.

Mai számunk főbb közleményei:

Kik viselik az ipartestület terhelt?
Közgyűlés folytatásokban.
Váltóhamisítással vádolt ügyvéd.
A kolera.
A szécsényi tragédia tárgyalása.
Látogatás a geszti kastélyban.
Husár-virtus.

A tanács sajtópöre.

Arad, szeptember 15.

Szokatlan ok miatt hívják össze a két napos közgyűlés után harmadik napra a város törvényhatósági bizottságát. A tanács sajtópörtöt akar indítani s felhatalmazást kér a közgyűléstől, hogy ezt megtehesse. A sajtópörre egy helybeli lapnak cikke ad alkalmat, amely a szeptemberi közgyűlés első napjának eseményéről szól s amely a kulturpalota építési munkálatainak kiadását, azokat a körülményeket, amelyek ezt a kiadást kísérték, vette a támadó toll hegyére.

A felhatalmazást mindenesetre meg kell adni. Mint újságírók és mint a város polgárai egyformán valljuk ezt. Lehetne arról vitatkozni, hogy a cikk több volt-e egy kissé kemény, de jogos kritikánál, amelynek nemesak mentsége, de igazolása a közhangulat, amely tényleg megütközött azon a módon, ahogy a kulturpalota munkálatainak kiadása történt. De a sajtópörnek nem szabad utját állani. Újságíró csak annak az álláspontnak

lehet a hive, hogy amit az újság-toll irt, azért a toll forgatója helyt áll s ha úgy akarják, a bíróság előtt is. Mint a város polgárai is azt kívánjuk, igen, legyen meg ez a sajtópör, s engedjék ott szabad tér a bizonyításnak, hogy tisztáztassék a közönségben régóta fölgyülemlett elégedetlenségnek igazi alapja.

Amikor ez az ügy a birói utra megy, tulajdonképpen minden megjegyzés nélkül kelene bevárni a birói ítéletet. Hogy a vezércikk tullepte-e a jogos és köteles bírálat határát, hogy tényleg esett-e bántódása a köztisztviselői becsületnek: most már az esküdtek fölfogásától függ, amelyet előre is, utólag is tiszteletben kell tartani. S a fórumon levő, közmegegyeztetést teljesítő emberekről lévén szó, még csak tulérezékenységgel se akarjuk vádolni őket, amikor a becsületük sérelmét vélik s annak egyedüli orvoslását keresik.

De a birói ítélettől, a sajtópörtől különválik valami, a mit, ha már a szerdai eseményekkel foglalkozni kell, nem lehet hallgatással kísélni. Lehet, s a város érdekében magunk is föltesszük, hogy a sajtópör a tanács és a tisztviselők becsületének teljes elégtételét szerzi meg. Hanem egy dolgon alig reperálhat: a tekintélyen. Ez is fontos valami, s konstatálnunk kell, hogy a szerdai közgyűlés alatt ezen a tekintélyen, még pedig úgy a tanács, mint a törvényhatóság te-

kintélyén, alapos csorba esett. Röstelni való, egy ugynevezett művelt város képviselőtestületéhez sehogy se illő jelenetek voltak azok, a melyek kíséretében ezek a munkálatok kiadattak. Bizonyára más városnak is vannak építkezései, talán nagyobb összeget jelentők, mint a kulturpalota hatszáz-ezer koronája, de alig hisszük, hogy másutt is így indokolt javaslat és így indokolt fölszólalások kíséretében, a fejtetön járó érvek egész halmazával döntenének azok sorsa fölött. S ha magánember úgy adná vállalatba a maga építkezésének munkálatait, a hogy Arad városa nem először tette, az legalább is az embertársai csodálatára lenne érdemes.

A mig birói ítélet az ellenkezőjét ki nem mondja, el kell hinnünk, hogy a tanács és referensei teljesen jóhiszeműen, minden érdek és melléktekinet nélkül jártak el. De bizonyos, hogy az a mód, a hogy a munkálatok kiadása történt, nem alkalmas arra, hogy a közönségben megnyugvást kelettsen s eloszlassa azokat a lappangó vádakat, a melyek, közmunkákról lévén szó, mindig könnyen fognak gyökeret. Elismerjük, hogy mende-mondák, (a mig csak azok) nem adnak arra jogot, hogy a köztisztviselő becsülete megtámadtassék; de a köztisztviselő, a város ügyeiben eljáró személy és hatóság is tartozik minden cselekvését, a mely a közvagyonot érinti, azzal a szabadsággal,

Intermezzo.

Írta: Mandel Viola.

Kisebb fürdőhely. Város mellett.
Épen dél volt, mikor vidékies eleganciajú kocsim a penzio kertjének kapuja előtt megállt. A vendégek legnagyobb része ebben az időben a parknak eme hűvösebb, árnyasabb részében tartózkodott, ahonnan még látni is lehet valamit, mivel az utcára szól. Kikébe verődve, szétszórva, unottan beazélgatva lézengtek a hőségben, midőn megjelenésem hirtelen új helyzetet teremtett.

A zsebongás eláll. Mindenki kíváncsian szemüvre vesz. Az asszonyok ellenséges előkelősködő hidegséggel, affektált tartózkodó közönnyel — de annál nagyobb érdeklődéssel; az urak — sokkal jobb indulattal. Nekem, mivel tudom, hogy az utazóruhám jól áll, nem kellemetlen ez a szemlélődés; sőt — jól esik és egy tavalyi nagyon kedves ismerőssel — ki a kocsiból kiségit — önérzetesen, lopva jobbra balra tekintve, vígan belbágek a kapu az előcsarnokba — meodjuk Hallba.

Érzem, hogy a nap hőse én vagyok. Kint újra megkerdődik a tárgyalás. Tudom, hogy rólam. Tudom, hogy mit; érzem, hogy imponáltam. Jó hatást keltettem. Imponáltam, mert az ilyen kis helyen, kicsinyes milieuban az emberek, ha városból kerültek is oda, két három hét alatt egy alfausiaszkodnak, úgy elszedik a szemük a jól öltözött emberektől, úgy ellagasodnak az érdektelen

plétykákban, hogy egy jól szabott ruha, egy divatos kócos frizura olyan hatást tesz rájuk, mintha ők mindig pongyolában és — fodrásznő híján — mindig ilyen lehetetlenül sima hajjal jártak volna, mint most.

Szóval körülbelül tisztába vagyok a kinti helyzettel — és most a bentieknek szentelem magam.

Az intézet tulajdonosai: doktor, doktorné, az állandó, örökös vendég (ilyen minden penzióban és szanatóriumban van!), a direktrice, nagy lármával, őszinte azivélyességgel, kedves frázisokkal fogadnak.

— Ah, hias itt a mi kis kedvencünk, — jön elébem az „örökös” vendég és barátságosan kezét szorítunk.

— No, nem is néz ki olyan rosszul, — mondja a doktor. — Egy-két nap ezen a pompás levegőn és megint a régi! Csak enni kell és a fűzöt eldobni. Ez a fő! Nem úgy, mint tavaly.

Most a direktrice ront rám és mintha az összes reminiscenciákat ebben a percben kelene fölleveníteni, rákérdi:

— Emlékszik-e, hogy mulattunk tavaly? A mozi-beccre? A négykezesekre, meg a ringelspicészésre az öreg Barna kácsival? Meg arra a bizonyos kirándulásra a betegágyból? Hát a szőke Kontinéra, ahit a hosszú doktorral ugrattunk?

— Na persze minderre emlékszem, mindenre nevetek és mialatt a szobámba érünk, a doktor né vesz át a szót, hogy újságokat ma-séljen.

— Az ügyes Irma szobalány már nincs itt; mert rajakaptam egy vendéggel és kidobtam. Az irodakiszasszony megszólított; természetesen — egy katonatiszttel; a park szép árnyas útján már nem a régi rozoga padok állanak, hanem kényelmes, angolos kosárszékek. Az erkély előtt két új villamos ivlámpa világít és a pavilonban piros-csikos függönyök vannak.

Mindezt az első negyedórában tudtam meg és bár igazán kedves embereim voltak az itteniek, mégis örültem, mikor ebédhez cseppetek és bucsuztunk.

En fin seuls!
Legelőször is az ablakhoz mentem. Már nagyon vágytam látni azt a gyönyörűséges mindenséget. Szomjaztam utána.

Nem tehetek róla, nem tudok az első nap pakolni.

Erősebbek az impresszióim, mint a rendszeretemet. Inkább keresgélek a táskámban, semhogy elveszítsem a hangulataimat. Kinézek hát az ablakon és élvezek.

Átszűrődik minden idegemen, megremegtet a lelkemet a természet látása így tavasszal. Soha a legnagyobb műalkotás nem tesz rám olyan hatást, mint a természet, különösen kora tavasszal. Nyáron nem, csak tavasszal, mikor még olyan úde, mint egy gyermek. Nem szeretem a hulló lombok őszi háját. A téli táj nem hoz extéziába, csak a kora tavasz; kezdődő szerelem, bimbózó élet igazán szép.

És aztán; úgy repülünk át az óriási mess-

következetességgel és határozottsággal elkövetni, hogy az ne hagyjon maga után rést semminő föltevések számára. A szerdai közgyűlésen ez nem történt. S mintha a régebben megesett kisebb-nagyobb következtelenségeket be akarták volna tetőzni, olyannyira kihívta a szerdai dolog a kifogásokat.

Ismételjük: induljon meg a sajtópör. Nem látjuk benne a jogos kritika, a nyilvános ellenőrzés elnyomásának, megfélemlítésének szándékát. Az aradi sajtó nem keres hajszákat, viszont az sem tarthatja vissza a közügyek tárgyilagos és önérzetes bírálattól, ha egy-egy cikk miatt sajtópör indul meg s még az se, ha a pör után az újságíró elítélésével végződik. Az, ha úgy lesz, egy újságíró dolga, a mely nem érinti a sajtó bátorságát és szabadságát. De a sajtópör ítéletéig és azon túl is megmarad az az igazság, hogy a szerdai eseményeknek nemcsak a tanács, de magának a város jóhírének érdekében is megisméltódní nem szabad.

Kik viselik az ipartestület terheit?

★

Az Aradi Építőiparosok Szövetsége az alábbi sorok közlésére kért fel bennünket:

Az egyik aradi napilapban Hönig Ottó ipartestületi számvevő tollából egy cikk jelent meg, amely azt igyekszik bizonyítani, hogy az aradi építőiparosok ki akarják használni az ipartestületet, amelynek ők adják a legtöbb dolgot, de a legkevésbé jövedelmet. Az építőiparosok általában a szövetséges iparosok azok — így hangzik a könnyelműen felvetett vád — akik a kisüzemi iparosokkal fizettetik meg azt az élvezetet, hogy ipartestületi tagok lehetnek.

Mindenekelőtt, mielőtt számszerűleg megcáfolnánk ennek a közleménynek egyenesen félrevezetőre irányuló adatait, annyit kívánunk megjegyezni, hogy mi országos mozgalmat indítottunk aziránt, hogy az építőiparosok az ál-

szeségen, oly gyors a változás, hogy nagysága nincs arányban az idővel. Az automobil hangját a madarak csicseregése; a szürke házakat a zöld fák; a füstös levegőt a természet illata oly gyorsan váltja föl, hogy hozzá kell szokni. Ezt át kell évezni. Fel kell szívni. Fűrészt kell benne.

Nem lehet pakolni!

Igen ám, de az ábrándozást, mint az életben mindig, most is egy nagyon prózai dolog szakítja meg.

Hozzák az ebédet. Mivel én még ma nem étkeztem a table d' hote nál. Részint mert kissé igazán fáradt vagyok, részint mert érdekesebb így.

Evés közben újra az emberekre tereődnek a gondolataim, fölvaltva a tavalyi reminiscenciával, persze nem olyan prentisszimo tempóban, mint az előbb. Az itteniek jutnak eszembe. Csodálatos! Az embernek a nyári ismerősei a következő évre, mire újra látja őket, valahogy úgy kihűlnek!

Sokkal halványabb, kisebb, jelenlétkelenebb embereket látok magam előtt, mint amilyenek itt hagytam. Akkor a sok apró csepeztő tréfa, bolondság, folytonos együttlét, nagyon közel hozott bennünket egymáshoz, most idegenek vagyunk. És a helyett, hogy várának meg újra fölmelegszik az ember, ott akarják folytatni, ahol elhagyták. Mivel más kápos nincs, sokat beszélnek a multról, emlékekről és én ezt nem szeretem. Nem szeretem az emlékeket, akár jók, akár rosszak. Egyszer egy

talános ipartestületektől különálló ipartestületeket alakíthassanak maguknak. Mi, építőiparosok nemcsak készséggel, de örömmel vonulnánk ki az általános ipartestület kebeléből s kijelentjük, hogy az általános testület vagy enából a magunk részére semmit nem kérnénk, ha valahis éppén megadhatók nekünk annak a lehetősége, hogy a magunk ügyeit magunk intézzük s ne legyünk kénytelenek annak a közmondásnak az igazságát érezni, hogy közös lónak turós a háta. Köszönettel vennők az aradi ipartestülettől, ha bennünket, akik a számvevő ur cikke szerint csak kárt okozunk a testületnek, az ipartestület is támogatna abbeli törekvésünkben, hogy különválasszunk a testülettől, amire vonatkozólag különben már meg is tettük a szükséges lépéseket a kereskedelemügyi minisztériumban. Talán most, az új ipartörvény megalkotása előtt sikerülni fog nekünk egy kísérlettel bemutatni, hogy a vidéken is létesíthetők különálló szakipartestületek.

Áttérve most már a Hönig Ottó ipartestületi számvevő által írt cikkre, ki kell jelentenünk, hogy az nem egyéb tudatos félrevezetésnél. Mindenekelőtt tudatos tévedés az, misztia az ipartestület 24231 koronás adminisztrációja az iparosok által évente fizetett összegekből fedeztetnék. Az 1909 es kezelési záriat tanúsága szerint 1909 ben az összes iparosok mindössze 14624 koronával járultak hozzá az ipartestület terheihöz. A többi összeg házbérből és más egyes jövedelmekből folyt be. Tudatos tévedés az is, hogy a testület adminisztrációja 24000 koronába kerül, mert ugyancsak az 1909-es kezelési záriat tanúsága szerint az összes adminisztrációs költségek 7535 korona és 94 fillért tettek ki. A többi kiadás a testületi terheinek törlesztésére, haz-adóra és hazfentartásra, valamint a víz és világítás költségeire fordított. Még tudatosabb tévedés az, hogy az adminisztráció költségei abból származnak, hogy a munkásokat ki és bejelentik, s a tanácsokat szegődtetik és szabadítják. Erre a célra a testület egyetlen tisztviselőt alkalmaz, akinek évi fizetése 2040 korona, amiért ez a tisztviselő az összes be és kijelentéseket, lajstromvezetéseket és szabadításokat végezni köteles. Ezekkel a tesndőkkel tehát az építőiparosok még akkor sem róhatnának 2040 korona teher-

nagyon okos könyvben ezt olvastam: „A multra való visszaemlékezés gyengíti a jelen tetterejét.“ Talán ezért. Én még a jelennek akarok élni! Maradjunk hát a jelennél!

Délután legalábbszorre a legszebb pongyolámat vettem fel, mivel nem vagyok egy véleményen a gyerekekkel, kik a legjobb fialatot utoljára hagyják. Kimentem a kertbe az uzsonnázókhoz, ahol valamennyien együtt voltak. Egy kis körültekintés és elégedetten konstataáltam magamban, hogy nem túlnagy a konkurencia.

Kezdődik a bemutatkozás. Én mindenkiel nagyon kedves, de kissé tartózkodó vagyok. Legelőbb az asszonyokkal ismerkedem, nem mintha náluk akarnék maradni, hanem mert így kívánja a taktika. Ez megteremti a pozíciót, szilárdabb talajt biztosít.

Bár már sokkal szívesebben beszélgetnék azzal a kicsi urral, akit azt hiszem Hontynak hívnak és egy pár nagyon okos megjegyzést hallatott, vagy az „állandó vendéggel“, ki jó humoru bácsi; de nem lehet, nem enged meg a taktika, meg aztán félek, hogy azt fogják mondani, ami — igaz. Hogy nagyon szeretem a férfi-társaságot! Tehát terelem!

Egy herceg, jelentéktelen asszonykával ismerkedem, kit mindenki: dícsér és szeret. Mindenki! Nemsokára tisztában vagyok vele, hogy miért. Bizonyára, mert nem sok vizet zavar! Kedves, derék, nagyon derék, alkalmazkodó, jó lelkü teremtes. Egy vidéki borkereskedő felesége. Soha senkinek kellemetlent nem mond és mindig azt teszi, amit más akar. Meglehe-

nél többet a testületre, ha az összes ipari munkások és tanoncok csak az építőiparosoknál dolgoznának. Az adminisztráció többi költségeit pedig igazán nem az építőiparosok okozzák, mivel azoknak mindennemű ügyeit elintézi a szövetség úgy, hogy a testülethez felesleges fordulniok.

De nézzük meg közelebbről, hogy Hönig Ottó vádjai milyen alappal bírnak. Mi nem hozzávetőleges, hanem filière pontos számítások alapján állítjuk, hogy az építőiparos szövetség tagjai, akik a testületi tagok 14 százalékat teszik, az ipartestület terheihöz 1909-ben 27 és fél százalékkal járultak hozzá, azt véve alapul, hogy ebben az összes iparosoktól 14624 korona folyt be. A 196 építőiparos szövetségi tag ugyanis 1909-ben fizetett szabadításért 1060 koronát, szegődtetésért 700 koronát, tag és felvételi díjért 2215 koronát, vagyis összesen 3975 koronát, ami a fenti százaléknak felel meg. Általában a szövetségi iparosok és nőiszabók, — akik a testület tagjainak összesen harmincöt százalékat teszik ki, — viselik a terhek 50 egész és 8 tized százalékat. Mert amíg ők 496 an 7401 koronával járultak hozzá 1909-ben a testület bevételeihez, a többi 900 iparos mindössze 7223 koronával járult ahhoz hozzá.

A 14 százalék szövetségi építőiparos viselte a terhek 27 5/10 %-át. A 7 1/10 %-ot tevő ruházati szövetségesek viselték 6 1/10 %-át. A 4 1/10 %-ot tevő élelmezési szövetségesek viselték 5 1/10 %-át. A 10 1/10 %-ot tevő női szabók viselték a terhek 12 1/10 %-át. Amikor tehát csak a szigoruan szövetségi iparosok és a női szabók együttesen a terhek felénél sokkal többet viselnek, holott ők az össziparosságnak egy harmadát sem teszik ki, legalább is vakmerőség és könnyelműség azzal a váddal előállani, hogy a szövetség s épen az arányilag legtöbb terhet viselő építőiparosok kiuzsorazzák a testületet. Az építőiparosok egy hetedrészet sem teszik az iparosságnak, de az iparosság terheiből közel egy harmadrészt ők viselnek. De persze, ha az ember rosszakaratulag akar látni, akkor szemethunyva megy el a szemetszuró igazságok mellett, de észrevesz olyan dolgokat is, melyek enyhén szólva, nem fődik a valóságot. Nem veszi észre, hogy a szegődtetésből származó testületi jövedelemből az építőiparosok 700 koronát fizettek ugyanakkor, mikor a nem

tősen csinos, otthon valószínűleg pongyolában jár, az urát „fiam“-nak szólítja és Onnet-t olvas.

En is megszereltem, ő is engem. Össze barátkoztunk amugy nyárian és sokat együtt voltunk. Örültem neki, mert az első napokban bármily ruinirozott is valaki, kissé nenez a helyzet. Kész, nagyon is adott viszonyokat talál az ember. Az ott levők, kik összetöröttek, ismerik egymás gyengéit, bajait, bogarait, tokális, időszerű viccekben mulatnak, érihetetlen célzásokon nevetnek. Az ujonnan érkezőket úgy tekintik, mint az ő jóság birodalmukba betolakodót és — még jobban összebujnak.

Ugy mint a villamoson! Ha már megtelt a kocsi, a benn ülők ott kicsinyülőleg neknek a felfelé iparkodóra, — mintha ők azt a helyet, — mint egy latifundiumot, örökölték volna!

Jól jött hát a kis társnő!

Egy pár nap mulva együtt volt a társaság.

A már említett Honty, — aki igazán nagyon szimpátikus, magas niveauus, okos ember, a másik egy bár kevésbé intelligens, de nagyon jó kedélyű, kedves, kellemes fiatal ember, a jó humoru szellemes „állandó“ vendég, ki mellesleg íróember is, a kis életes directrice, O. mosné, a „derék“ asszony és — én. Hamar össze szoktunk. Nagyszerű bohém kompaniává fajiódttunk. Nevetünk raggettől estig. Összetartottunk a végtelenségig. A legcseke-

szövetséges iparosok a nőiszabók kivételével ezen tétel címén mindössze 482 koronát fizettek. Nem veszi észre, hogy szabadtás címén az építőiparos-szövetségesek 1060 koronát juttattak a testületnek, mikor a nem szövetséges összes iparosok a nőiszabók kivételével csak 585 koronát fizettek e címen.

A rendelkezésünkre álló számadatokat azt bizonyítják, hogy az építőiparosok aránylag, számukhoz viszonyítva, épen háromszor annyit terhet viselnek, mint az összes többi iparágak és hogy az összes szövetséges iparosok, a nőiszabókkal együttesen az az elem, amely voltaképpen az ipartestületet fenntartja, mert hiszen az összes többi iparosok nyolctized százalékkal kevesebb terhet viselnek, mint ők együttvéve. Pedig a többi iparosok közel kétszerannyian vannak, mint a szövetségesek és a női szabók.

De azért mégis az építőiparosok és a szövetségesek azok, akik kiúszorozzák a testületet, legalább Hönig Ottó ur szerint. Bárha megadnánk nekünk a mód, hogy megszatadulhatnánk ettől a réánk nézve kínos helyzetől, hogy önzetlen munkánkért gyanúsításokkal és gánosvetésekkel kelljen találkozni.

Az Aradi Építőiparosok Szövetsége.

Közgyűlés folytatásokban.

— Második nap —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

A nyári pihenés megedzette a törvényhatósági bizottság tagjainak erejét, megnövelte a munkakedvüket, felfrisította az ambíciójukat. Ki hitte volna, hogy az egy-két tárgytól eltekintve unalmas közgyűlési program három napig tartja együtt a törvényhatóságot. A sok munkát egy adagban elvégezni nem tudó közgyűlés még holnap is tart ülést, hogy megadja a módot a tanácsnak a becsülete reparálására. Holnap tudniillik csak egyetlen egy előterjesztés felett kell majd döntenie a törvényhatóságnak és ez olyan szokatlan, annyira nem unalmas, hogy bizonyára nem tizenegy városatya jelenlétében nyitja meg a polgármester az ülést, mint azt ma tette. Minthogy azonban a közgyűlés mindenkor határozatképes, a majdnem üres teremben valóban siri csend honolt,

mikor Varjassy Lajos polgármester azzal a meglepetésszerű bejelentéssel szolgált, hogy holnap is lesz ülés, még pedig olyan, amelyhez az anyagot nem a városházáról, hanem kívülről szolgáltatják.

A tanács becsülete.

Izgatót, komor és boszus volt a polgármester amikor meggyitotta és üdvözölte a törvényhatósági közgyűlést. Máskor mosolygva, barátságosan és mindig jókedvűen szokott leereszkedni a bársony fotelba a polgármester, akinek talán legnagyobb lelki gyönyörűsége a közgyűlések vezetése. Ritkán látható felindultnak, még a legzavarosabb viták közben is megtudja őrizni minden fiatalos temperamentuma dacára is hidegvérét, higgadtságát. Csorbitatlan tekintéyén és mindenki által a legnagyobb tisztelettel körülvett személyén, kedves egyéniségén megtörnek a felkavart hullámok és a legtöbb kérdés úgy intéződik el, a hogy azt ő javasolja. Az igaz, hogy nem ritkán helyezkedik szembe magával a tanácsossal és ha látja, hogy a közgyűlés képviseli a racionálisabb álláspontot, akkor nem ragaszkodik görcsösen a tanács javaslataihoz.

Mintha mára kiserülték volna. Ünnepelebb, méltóságosabb és türelmetlenebbnek látszott mindaddig, míg a tanácsnak egy eléggé súlyos személyes ügyet el nem intéztette a közgyűlés által. Maguk a tanácsstagok is nyomott hangulatban, feszengve és mint valami nagyobb esemény előtt álló ember szokta, magukba vonulva foglalták el helyeiket.

Kádas Kálmán főjegyző belekezdett a tegnapi ülés jegyzőkönyvének olvasásába és a polgármester vele érezte legelőbb, hogy kellemetlen feladat előtt áll, melyen szeretne mihamarabb tulesni.

— Tessék hangosabban olvasni azt a jegyzőkönyvet — szólott a főjegyzőnek.

— Legalább a komor gondokat hadd üzzem el, míg a jegyzőkönyvet hallgatom — gondolta magában a polgármester.

A hangosabban olvasott jegyzőkönyv is befejeződött és Lócs Rezső állott fel, hogy Versec város keserveit tolmácsolja a borfogyasztási adó magassága miatt, mikor az elnök intett neki és Lócs leült ismét a helyére.

— Mielőtt még belekezdenék a napirend

tárgyalásába — ugymond a polgármester ünnepeles és emelkedett hangon — egy előterjesztést kell tennem a tekintetes törvényhatósági bizottságnak. A tanács kérelmét akarom tolmácsolni.

Ha figyelemmel kísérték az urak a Függetlenség ma reggel megjelent vezetőikkét, akkor láthatták, hogy a mérnöki hivatal az ajánlattevő bizottságot és magát a tanácsot is részrehajlással, magánérdeknek való kedvezéssel vádolja meg a cikkirő. A bizottság tisztviselői tagjai, Lócs Rezső, Nachtnébel Ödön, Kilenyi János megjelentek nálam és felhatalmazást kértek arra, hogy a bünvádi eljárást megindíthassák. Én azt meg is adtam. Minthogy azonban a tanácsnak felettes hatósága a tekintetes törvényhatósági bizottság, én előterjesztést akarok tenni arra, hogy a közgyűlés bennünket felhatalmazhasson a megtörő lépések megtételére. A cikk csak ma jelent meg és minthogy ügyrendünk értelmében ilyenmő indítványok és javaslatok a közgyűlés előtt huszonnégy órával adandók be, azt kérem, méltóztassék elhatározni, hogy holnap délután négy órakor folytatólagosan ülést tart a közgyűlés és előterjesztendő javaslatomat napirendre tűzi.

Általáncs helyeslés fogadta a polgármester előterjesztését és ő maga is örült annak, hogy elmúlt felőle ez a keserű pohár.

— Tehát holnap ismét közgyűlés lesz — sóhajtott egy városatya, akiről tudni kell, hogy a nyáron itthon üdült, tehát nem is várható tőle valami különös ambíció és már azon töprengött, vajjon ne indítványozza-e, hogyha így lesz, akkor a ma elintézendő tárgyakat is halasszák holnapra. Lócs Rezső azonban felállott és ő is jobb kedvre derülve, a nevezetes bejelentés után megkezdte referátumát.

Csendesen és a közgyűlés kisközönségének párhuzamos diskurálása közben mondotta ki a polgármester gyors egymásután a határozatokat és ezt az egyhangu munkát csak az a névszerinti szavazás szakította meg, mellyel most már véglegesen átengedtek egy óvartéri parcellát a Kereskedők Házának.

Az Eötvös-utcai hidat Glück Károly és Vajda István dr. javaslatára elnevezték „Erzsébet királyné hidja”-nak és a tanácsnak a napirendre tűzött és apróbb, inkább adminisz-

lyebb ötletet, a legrosszabb viccet tudnia kellett a társaság minden tagjának. Minden esetet leadtunk, minden megfigyelést köztünk egymással. Ugy össze szoktunk, hogy már csak fél mondatokba beszéltünk — a többit elhalláltuk — értettük egymást. És hamar kifogytunk mindentől, azon mulattunk, hogyan pukkan a többi miattunk. Nagyszerű volt. A „derék” kis asszonyka csak ugy lebegett köztünk. Ő, a kis „Spieszbürger” egész kábult volt — mindent csak félig értett, — de hűségesen kitarított, csöppet sem hatott zavarólag. Igazán szerettük és néha már azt hittük, hogy ragadt rá valami róltunk, oly jó alkalmazkodott hozzáuk. Egyszer azonban — utóliára — kibújt a szög a zsák-ból! Ugy volt, hogy másnap utazik. Bucsuztatni akartuk. Nem annyira hozzá, mint inkább hozzánk méltó módon.

Egyikünknek fényes gondolata támadt. Vacsora után veszünk egy nagy Landauert, melybe mindnyájan beleférünk és megyünk holdvilágnál kocikázni, a többi aztán jön magáól.

Egy pár ránk bámuló alak — és hamarosan megjött a kedvünk.

Épp egy tizedrendű vendéglő mellett haladt el kocink, mikor onnan a cigánybanda távozott. Nekünk se kellett több. Meg volt a program. E pillanatban mindnyájunk egyánúgyan a gondolattal villant át... Visszabivjünk a cigányt és bemegyünk a tizedrangú vendéglőbe! Egy kicsit ugyan gondoltunk rá, hogy talán nem nagyon illő lesz ez a dolog, — de

ezt az alkalmatlankodó valamit hamar elaltattuk. Az én szívem csak úgy repesett az örömtől, — de hogy is mondtam volna le erről a mulatságról, ha az egész otthoni zsúrtársaság kiközösít — akkor se.

A banda jött. Mi be a szeparéba. Érted: egy csupaszfalu kocmasszobát, hosszú, szürke faasztalal, faszékekkel.

— Ppritzert ide! Ppritzert! — kiáltottunk, mintha Mummot rendelnénk. És ittunk és hozta a cigány — kegyetlenül rosszul. És mennél rosszabbul hozta, annál jobban mulattunk mi. Én ugrattam a kis bucsuzó társnőt és adtam a becsipettét.

— Hát ez mi itt a kezemen? — kértem tőle keztyűre mutatva.

— Keztyű, — mondja a szegény ártatlan.

— Nem keztyű az, hanem osizma, — felelték én borizú hangon.

Óriási hahota, még egy spritzert rendelék. Kocikáltunk. A jó kedv fokozódik, kedvenc nőtők, kuplók, ötleccsátok, szellemi tűzijáték... De egyszerre jött! — Ugy fél 9 kor indultunk. A „komolyak” megbotránkozásának reményében következő granda toilletében: Pongyola, kalap, esőköpeny és piros házi cipő, — azt hiszem elég bizarr összeállítás! Beültünk a kocsi és mentünk.

Az előbb tévedtem. — nem volt holdvilágos est, hanem nagy melankolikus sötétség. Fenséges, gyönyörű volt. Csillagos ég. A sötétségben a sok sok szentjános bogár fénylő teste úgy mozgott ide-oda, úgy világított körül-

löttünk, mintha az égből leszáradt kis csillagok volnának. A fák elmosódó althuetjei misztikus képet varázsoltak élénk. A lassan haladó kocsi, a nagy esőnd, az illatos levegő elbámult; könnyűnek, szinte anyagtalannak érezzük magunkat — és belsőlvadunk a nagy mindenségbe.

Mindnyájan hangtalanok voltunk. Csak néha esett egy-egy szó, megjegyzés, csak úgy odavetve — halkan. Szinte félve, mintha szentségtörés lenne megszakitani a csendet... mintha profanizálná szavunk... a sokatmondó némaságot...

Csend... és hangulat... A derék asszonyka persze velünk álmodott... Hisz ő mindenre használható!

Nemsokára kiértünk az erdei utról és lassan-lassan kezdődött a kis város éjjeli életének nem tulajdos képe. Így mult lassan lassan a mi hangulatunk is — és vegyült balé az új környezet színeibe.

Itt egy zenés kávéház, ott egy vendéglő bukka fel.

„Es war zu schön gewesen” — megszólal valaki és int a jóra — az mindig olyan rossz!

Tizenegyre jár — házszabályck — haza kell menni.

Nébezen mentünk! Mámorosan a jókedvtől, olyan hangulatban, amelyben az ember megfellekedzik minden buról, bajról s csak azt érzi, hogy szép az élet. Kivonultunk a „szeparéból.”

trativ jellegű javasatait vita nélkül bossátot-ták át.

Üzlet és hazafiság.

A vesztőhely földjeinek értékeítése se-hogy sem akar sikerülni. Három ízben irtak ki bérleti árlejtéseket, de bérlet nem jelentkezett. Drágának találják a 87 korona kikiáltási árat és a tanács a gazdasági szék véleménye alap-ján azt javasolta, hogy vagy adják ki feles-gardálkodásban egy erre hajlandó gáji gazdá-nak, vagy pedig hirdessenek új árlejtést a most fizetett 56 korona árral és a város fedezze a sajátjából az így keletkező amortizációs de-ficiet.

Ebben a javaslatban rejlő gazdasági kény-szerőségnek a hatása alatt Nesnera Aladár szükegesnek tartotta felszólalni, hogy elné-mítse most már azt az elaptalan és megindo-kolatlan vádat, mely Debrecenből indult ki és igen sok helyen megismétlődött.

— A tanács javaslatát elfogadom — ug-ymond — de hangsúlyozom, hogy Arad városa nem üzleti hasznot akart abból a vásárból, melylyel a vesztőhely földjét megszerezte és a vértanuk porsinák helyét a „nemzet földjévé“ tette. Holdankint harmincegy koronát fizetünk rá a bérbeadásra, de megteszük, mert nem akarjuk, hogy a vértanuk földjével bárki is üzérkedjék. A hazafiságunknak hoztunk áldozat-et és azt hiszem, hogy ez elnémitja az ostoba gyanúsításokat, melyekkel a várost illették.

— Mi van a megváltásra összegyűjtött pénzrel? — kérdezte Jóó Béla.

Ezt a kérdést aztán Müller Károly is megismételte.

Varjassy polgármester megnyugtatta a közgyűlést, hogy a közel százezer koronára rugó összeget a városi pénztár őrzi és ehhez nyulni nem szabad, csak majd akkor, ha a vértanuk földjének rendezése kerül sorra, me-lyet Barabás Béla elnöklésével kiküldött bizott-ság fog végrehajtani.

Schwarz Zsigmond azt állította ezzel szemben, hogy a begyűlt összeg már most is felhasználható, mert az ország azért adakozott, hogy a vesztőhe y megszerezhető és abból a tíz holdnyi terület kihasználható legyen. Ezt a gyűjtőíveken közzétett szövegből kiolvasható értelmezéssel akarta bizonyítani.

— Ha mi így beszélünk volna — mon-

Beugrálunk a kocsi. Elhelyezkedünk tréfa és nevetés közt, mikor egyszerre csak azt ves-ztük észre, hogy a „derék“ asszonyka hiány-zik. Hol van?

Tan még nem tudott megválni a eigánytól és egy utolsót húzat?

Dehogy! A korezmárossal tárgyal! No de mit? Ő akarja a c.chet fizetni, mert bucsuzik? Azt sem!

— De hát mit csinál ott? — kiáltjuk be miközben.

— Megadom a korezmárosnak az uram címét, hogyha borra lesz szüksége, vegyen tőlünk.

Tableau!

És ő pillanatban úgy is voltunk hűve, mintha egy dézsa hideg vízzel öntöttek volna le bennünket. Lepottyantunk a földre! Az én kissé magunkhoz térve — a helyzet komiku máról a magam lára emelkedve, diszkrétien nevetünk, hogy meg ne sértődjék.

De én azért a jó példát követve, lekiáltot-tam a kocsiból a korezmárosnak:

— Ha házat építesz, csak az uramhoz for-duljon. József körút 10.

— És ha tárcsa kell, itt vagyok én — har-sogta az „iró“ bácsi.

— Ne feledkezzék meg rólam, ha fára van szüksége. Heny Dülönt

Fényes befizetés. Másnap a borkereske-dőné elutazott. Ő nem vett észre semmit, mi pedig jó szívvel gondoltunk rá.

Etta Nesnera — akkor lehazaárulóztak volna még ezelőtt négy évvel és ha azt mondjuk, hogy ne vevyük meg a földet, akkor megkö-veznek. Ragaszkodnom kellahhoz, hogy a szent területtel nem szabad üzérkedni és a megvál-tásból eredő deficitet viselnünk kell. A száz-ezer korona csak arra használható, hogy emlék állíttassék és a vesztőhely rendeztessék.

Vizer Lajos indítványára a közgyűlés a tanácsai javaslattal szemben végre úgy határo-zott, hogy parcellázni fogják öt holdankint a szántót és úgy adják bérbe. A parcellázást még e hónapban végrehajtják.

A szécsényi tragédia tárgyalása.

— Befejezték a tanúkihallgatásokat. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 15.

A szécsényi dráma mai tárgyalásán befe-jeződtek a tanúkihallgatások és a vád és vé-delem előterjesztése az esküdtekhez intézendő kérdéseket.

A mai tárgyalásról tudósításunk a követ-kező:

Bartus Margit szobalány.

Az első tanú Bartus Margit huszonkilenc éves szécsényi születésű szobalány, aki a vé-res tragédia idején Szökéknél szolgált. Szapo-rán ejti a szót, dől belőle a beszéd:

— A nagyságos ur Pastre ment kortes-kedni azon a napon. A nagysága nagyon iz-gatott volt. Láttam, hogy maga olajozta meg a kapukücsöt, nehogy nyikorogjon a zárban. Maga csukta be a kaput, pedig máskor nem szokta.

Az elnök: Miért vallott másképpen Szécsényben, mint most?

— Csak a gyermati bírónak merem meg-mondani az igazat — válaszol a szobalány.

Az elnök: Biztos maga abban, hogy Reöck István volt éjjel Szökénénél?

A szobalány: Nem vagyok benne biztos. Csak hátulról láttam. Épen olyan magas ur volt, mint Reöck ur.

Az elnök: Azelőtt is látta a nagyságát-sálgatni Reöckkel?

A szobalány: Igenis, láttam. Az délután eljött Reöck ur és elmentek a nagyságával sétálni. Vacsora után megint elment és este fél-tíz óráig sétált vele.

Az elnök: Hol volt maga akkor éjszaka tizenegy óra tájban, mikor Reöck a kapun bejött?

A szobalány: A konyhában.

Az elnök: Hát hogyan láthatta a konyhá-ból Reöcköt bejönni, hisz az ajtó nem lehetett nyitva.

A szobalány: Az ablaknál álltam.

Az elnök: Sejtett valamit?

A szobalány: Leskelődtem. Az arcát nem láthattam, de biztos voltam benne, hogy Reöck ur.

Az elnök: Mit tud arról, hogy a nagysá-gos urnak viszonya volt a nevelőnővel?

A védő itt közbeszól és tiltakozik a kér-dés feltevése ellen.

Rövid tanácskozás után az elnök kihirdeti, hogy a törvényszék a kérdés feltétele mellett dönt, tehát újból megkerdezi a szobalányt, tud-e valamit a nevelőnő és Szöke viszonyáról.

Bartus Margit azt feleli, hogy sohasem gyanakodtak a kisasszonyra, nem vettek észre semmit, az ur nem is törődött Nagy Margittal, határozottan tudja, hogy nem volt viszonyuk.

„Nagy Margit becsületes leány.“

Balta Györgyné volt Szökék szakácsnéja. Ez a következő tucu. Cipész felesége, január-tól június 16 ig szolgált náluk. Így kezdi val-lomását:

— Mikor május 21-én reggel elmentem Szökékhez — mert tetszik tudni, nem alud-tam ott, csak bejáró voltam — felkeitettem a oselédet. A lány mindjárt ezt mondta nekem:

— Jaj, Istenem, szakácsné, az éjszaka járt valaki a nagyságánál. Azt hiszem, hogy Reöck István volt.

— Én ráförmedtem, hogy ilyesmit nem sza-bad mondani, ha nem tudja biztosan, de ő bizonykodott, hogy leskelődött és jól látott mindent. Azt is elmondta, hogy a nagysága beolajozta a kücsöt, őt is, meg a nevelőnőt is kiküldte a hálószobából. Együtt mentek be Reöck és a nagysága, meg mer reá esküdni.

Szökék család életéről elbeszéli a sza-kácsné, hogy nagyon szerették egymást, pedig a nagysága kikapós volt, mindig oicomázta magát és sokszor mendogalta, milyen unalmas az élet Szécsényben. Egyszer nem állhattam meg, hogy ne mondjam neki: Tessék nézni, nagysága, szép gyerekei vannak, meg szép férje, már hogy mondhat ilyet.

— Azt nem hiszem — ugymond a szakács-né — hogy a nagyságos ur és a kisasszony kö-zött lett volna valami. Nagy Margit becsüle-tes leány.

A koronatanu

Most általános izgatottság támad a terem-ben. Az elnök beszólítja Nagy Margitot, a ne-velőnőt, aki koronatanu ebben a pörben. Siri-csördben felel az első kérdésre, hangja mégis alig hallatszik, érzik rajta, hogy majd elsirja magát.

— Nagy Margitnak hívnak, 19 éves va-gyok, Budapesten születtem, címirodában dol-gozom.

Az elnök: Miket tapasztalt az idő alatt, míg Szökéknél volt. Beszélje el körülmé-nyesen.

A nevelőnő: 1909. január 1-én egy ujság-ban hirdetést találtam, hogy Szécsénybe gyer-mekek mellé keresnek egy gyermekkertésznőt. Én is pályáztam és megkaptam az állást. El-utaztam Szökékhez, beálltam, mindjárt meg-szerettem a gyerekeket és azok is megkedvel-tek engem. A család is szeretett. Ugy bántak velem, mintha a családhoz tartoztam volna.

Nem sejtettem semmi rosszat. Csak a télen hallottam, hogy Szökéné és Reöck sze-retik egymást. Eleinte nem hittem, eddigi mikor egyenesen nekem mondták, tiltakoztam ellene, hogy ez lehetetlen, az asszony csak az urát szereti, nem pedig Reöcköt. Láttam azonban és ez gyanusnak tetszett, hogy Reöck gyakran jár a házhoz, mikor Szöke nincs odahaza. De mégsem akartam rosszat felismerni.

A kérdéses napon májusban Szökéné na-gyon ideges, izgatott volt. Vacsora után kiot-sétált. Szöke nem volt otthon. Budapestre uta-zott korteskedni. Ha az ur nem volt odahaza, én mindig Szökénével a hálószobában szoktam aludni, mert a nagyságos asszony félt. Az este mégis kiküldött, hogy aludjam a gyerekekkel.

A kapukücsöt bekérte, hajába szalagot tett, elővette óráját, fe huzta. Mindezt azelőtt sohasem szokta tenni. Nagyon idegesen jár-kált föl és alá a szobában. Vacsora után ki-ment sétálni. Reöck vele volt. Fél tíz óra le-hetett, mikor visszajött a nagyságos asszony. Benézett hozzám, aztán bement a hálószobába. Nagyon gyanusnak tűnt fel előttem. Akarva, nem akarva, leskelődtem.

Kijöttem a szobából és a konyhába vezető folyosón az éblikhoz álltam. Nem sokáig kellett várnom. Hallottam, hogy nyílik a kapu. Újjal tizenegy óra lehetett.

Láttam, hogy a nagysága ment kaput nyitni. Aztán bejött R. ökökkel és egyenesen a hálószobába mentek. Én lefeküdtem, de nem tudtam elaludni. Jó hosszú idő múlva — hogy hány óra lehetett, nem tudom — talán már hajnali három óra is volt, mikor hallottam a nagyságát kimenni. Utánuk néztem. Szökéé volt és Reöök. Éppen olyan csendesen, ahogy jött, eltávozott Reöök.

Ismét bement a szobámba és lefeküdtem. Reggel arra ébredtem, hogy bejött a szakácsné és a szobalány. A szakácsné így szólított meg:

— A kisasszony is látta, hogy az éjszaka itt járt Reöök ur?

24 én (sic) a nagysága ismét künn sétált az utcán egy másik hölgygyel. Szöke bejött hozzám. Nagyon szomorú volt. Izgatottan mondta, nem érti, miért járják felesége olyan sokáig odakünn, mikor gyermekei várják és férje is itthon van. Nagyon megsajnálta. Nem tudom, hogy, hogyan, de kiesezett a számon:

— Tudnak én még mást is mondani az ügyvéd urak...

E hallgattam.

Erre Szöke faggatni kezdett. Könyörgött, hogy beszéljek. Kezét tördelte. Siralmas volt nézni. És elmordtam neki, hogy Reöök éjszaka ott volt a feleségénél.

E szavaknál erőt vesz Nagy Margiten az izgatottság, elcsuklik hangja, felzokog. E, hallatszik, hogy sokan sirnak a közönség soráiban.

Az elnök: Három tanu, három leány azt mondta itt, hogy Nagy Margit dícsékedett, többször beszélte, hogy viszonya van Szökével, Balassagyarmatra mentek együtt, fogadóban szálltak meg. Mit szól ehhez?

Nagy Margit: Aivaló rágalom. Igaz, hogy bent voltam Balassagyarmaton Szökével, nem voltunk szállodában, a magam pénzén vettem kőpönyeget. Én nem utaztam nő emberekre, sokkal fiatalabb vagyok.

Az ügyész kérdéseket intéz a tanuhoz, aki ezeket feleli:

— A májusi éjszaka után nem én mondtam a eselédnek, hogy láttam Reöököt, hanem a eselédnek mondták nekem.

Az ügyész: Ők pedig azt vallják, hogy nem látták Reöököt és nem is mondták önnek, hogy ották. Ezenkívül, ők beszéltek rá én, hogy ne mondja el a dolgot a vádlottnak.

Tanu ere nem felel semmit.

A védő: Igaz-e, hogy ön eldicsékedett, hogy Szökéé viszonya van?

Tanu: Nem tudom. Lehetőség, hogy esetleg eldicsékedtem a eseléd előtt, hogy Szöke dr. ... a szobában, talán azal is, ... Szökének, de egyéb semmi nem ...

Vádlott kérdésére tanu elmondja, hogy Szöke sohasem gorombáskodott eselédével s azt sem tapasztalta soha, hogy Szöke eselédével való benső viszonyra törekedett volna.

Ezzel Nagy Margit kihallgatása véget ért.

Terhelőtanuvallomások.

Bolyhos Istváné szécsényi parasztasszony lényegtelen vallomása után Szathmáry József zselelér következik, ti a következő vallomást teszi:

— Vincze Olgát hallottam, mi történt Szökééknél s azt is, hogy a nevelőkisasszonynak viszonya van Szökével. Vincze Olga mondotta nekem, hogy a nevelőkisasszony azzal dícsékedett, hogy nem fél semitől, mert ha az asszony megtadja, mi va közte és Szöke között,

akkor Szöke eukrászdát vesz neki, így is meg fog élni.

Szöke dr. kérdést akar intézni tanuhoz, de Kenedi dr. hangosan rászól:

— Hallgasson.

Szöke dr. erre leül. Az esküdtek mosolyognak.

Vincze Andrásné szakácsnő a következő tanu, aki ezeket mondja:

— Többször voltam kiségitő Szökééknél. A kritikus időben is ott voltam. Alig, hogy Nagy Margit a házba került, nagyon érdeklődött Szöke iránt és megkérdezte tőlem, mi jelentősége van annak, hogy „az ur ebéd alatt mindig nyomogatja a lábamat.“ Azt is mondotta nekem, hogy jó volna Szökét megbabonázni, de lebeszéltem róla. Később Nagy Margit azzal dícsékedett előttem, hogy Szöke tizenöt forintos kalapot akar neki vásárolni. Balassagyarmaton vendéglőbe mentek s egy szobába is tértek. Azt is tudom, hogy Pesten is adtak találkát egymásnak. Ez kérem az ő saját szájának vallomása volt.

A májusi estén láttam Szökénét sétálni Reöökkel, de nem tudok arról, hogy Reöök az éjszakát Szökénénél töltötte volna. Másnap, a mikor Nagy Margit elárulta a dolgot Szökének, megszidtam ezért, de a nevelőkisasszony azt mondta, neki nem lehet baja, mert a legutolsó esetben is megfenyegeti Szökét azzal, hogy elárulja feleségének azt, hogy neki viszonya van Szökével. Láttam azt is, hogy Nagy Margit, mialatt Szöke a fürdőszobában mosakodott, többször bement hozzája és sugdosott a fülébe, hogy mit, azt nem tudom.

Szembesítések.

Tanu szembesítik Nagy Margittal.

Nagy Margit izgatottan: Mindabból, amit ez az asszony összehazudott, egy szó sem igaz.

Vincze Olga: Amit mondtam, igaz. Tiszta lélekkel esküdni merek rá.

Nagy Margit: Én is megesküszöm. Ezek azért haragszom rád, mert nem akartam a gyerekük keresztanyja lenni s a esirke lopásukról is tudtam.

Vincze Olga 21 éves varrónő a következőképen vall:

— Többször megfordultam Szökéék házában és közelről ismertem Nagy Margitot, aki egyszer azt írta nekem, hogy kénytelen lesz elhagyni a várost, mert a nagyságos asszony féltékeny rá az u a miatt.

A tanu szembesítik Nagy Margittal.

A nevelőnő: Az igaz azt írtam, hogy Szökéné féltékeny, de hogy az ura miatt féltékeny, azt nem írtam.

Vincze Olga: Benne volt a levélben.

Zsidai Anna tizenhét éves szobalány így beszél:

— Nyolc hónapig szolgáltam Szökééknél. Azt tapasztaltam, hogy a házaspár jó viszonyban élt egymással. Nagy Margit beszélte nekem, hogy Szöke szerelmes belé és hogy ő a szeretője Szökének. Egyszer éjjel, amikor aludt, bement hozzá az ügyvéd és kérte, hogy adja meg magát. „Kedves kisasszony — mondta neki — nem fogja megbánni.“ Előttem is dícsékedett azzal, hogy tizenhárom forintos kalapot akar Szöke venni neki és hogy találkát adtak egymásnak Budapesten.

Elnök: Tudja-e, hogy mi az a találka?

Tanu: Hogyne tudnám, a találka az levél. (Derűtség.)

Tanu ezután elmondja, hogy Reöök többször megfordult a házban több urral, de egyedül nem volt ott soha. Igen kedves, fiatal ur volt.

A tanu szembesítik Nagy Margittal, aki ismét kijelenti, hogy mindaz, amit a tanu mondott, valótlanosság.

Zsidai Anna: Én ezeket nem szoptam az ujjamból. Nem szoktam hazudni.

Elnök: Igaz-e, hogy Szöke magát esirke lopásért feljelentette.

Tanu: Igaz, de azután nem kívánta a megbüntetésemet.

Reöök Istvánról.

Következik Valencsik Györgyné szécsényi asszony, aki az utolsó órákban ápolta Reöököt. Ezeket mondja:

— Utolsó percéig ott voltam szegény Reöök mellett. Ismételtén kérdezte tőlem, hogy miért lőtte meg őt Szöke. Azt feleltem neki, hogy bizonyosan megőrült. Azt is kérdezte tőlem, nem volt-e Szöke féltékeny reá. És mikor megnyugtattam, többször felkiáltott: „Én ártatlan vagyok, nem volt közöttünk semmi! Szökénét három hét óta nem is láttam!“ Reöök haláláig magánál volt s fájdalomában a kezét rágta. Tudta, hogy meg kell halnia. Felvette az urvaesorát is, a tisztelendő ur megáldotta. Reöök ismételtén így kiáltott föl: „Miért épen én vagyok az áldozat?“ Utolsó szava is ez volt: „Ártatlan vagyok, ártatlan vagyok.“ Szemét az édesanyja fogta le. Reöök, mint evangélikus ember, hangosan gyónt, s azután kezet adott a papnak ezekkel a szavakkal: „Szépen köszönöm.“

Szerémy Béla szécsényi járásbíró következőképen:

— Hivatalfőnöke voltam Reööknek. Igen jellemes, szorgalmas, megbízható és kifogástalan fiatal embernek ismertem. Arról, hogy viszonya lett volna Szökénével, nem hallottam semmit. Csak két háromszor láttam őket együtt az utcán. Nagyon szerettük szegény Reöök barátomat. Nagyon jó barátok voltunk, de sohasem említette előttünk Szökénét. Egyébként Szökét is normális embernek ismerem.

Szerémy Béláné, járásbíró felesége ezeket adja elő:

— Hallottam, hogy Reöök István halálos ágyán is az ártatlanságát hangoztatta. Utolsó szava is ez volt: „Ártatlan vagyok.“ Reöököt kiválóan jellemes és becsületes embernek ismerem.

Zsigárdi Aladárné, adótiszt felesége így vall:

— Jó barátságban voltam Szökénével. Többször voltam nála, amikor Reöök is ott volt. Nem vettem észre semmit. Reöököt elbizakodott embernek ismertem. Nem úgy viselkedett, mint tisztességes férfihez illt. Az asszonyokat keresztneveikön szólította.

Elnök: Hozzányult Reöök Szökénéhez?

Tanu: Ilyesmit nem vettem észre.

A tanuk megesketése.

Ezután a tanuk megesketése következett.

Elnök a tanukat maga elé állítja és előmondja az eskü szövegét.

A megesketés után Balta Györgyné tanu rámutat Nagy Margitra, aki a tanuk háta mögött állott és így kiált fel:

— Ez nem esküdött meg!

Az egyik esküdt: Elnök ur, az egyik tanu nem tette le az esküt.

Elnök: Ki volt az?

Nagy Margit: Én voltam, hátul állottam.

Elnök: Külön fogjuk megesketni a tanat. Nagy Margit előrelép és leteszi az esküt. Ezután a tárgyalást délutánra elhalasztották.

A délutáni tárgyalás.

A féltékeny férj.

A délutáni tárgyalást a védő kérelmére huszonöt perccel később kezdték meg a kitűzött időnél.

Az első tanu Harpaczky Jenő ügyvédjelölt volt. A következőket vallotta:

— Bejáratos voltam Szókéékhez és láttam, hogy Szókének érdeklődik Reöök iránt. Ha nem jött el a zsúrjaira, könyv szókott a szemébe. Reöök érdeklődött a szépasszonyok iránt és így Szókének iránt is. Szóke féltékeny volt a feleségére, mert az élénk temperamentuma, míg a vádlott zárkózott természetű. Reöök húzódt az asszonytól, mert tudta, hogy Szóke nem szereti, ha a feleségéhez közelednek. Többször panaszkodott is az asszony, hogy férje családi jeleneteket rögtönzött, amiért férfiak jártak a házához. Reöököt olyan embernek ismerem, aki, ha lett volna is viszonya, semmi esetre se vallotta volna be.

Svehla Ernő közigazgatási gyakornok a következőket vallja:

— Reöökkel barátságban éltünk. Reöök bejáratos volt Szókéékhez. Észrevettem, hogy Szóke nem szívesen veszi Reöök látogatásait. Nekem említette Reöök, hogy kerülni fogja az asszonyt. Reöök olyan ember volt, aki ha lehetett, szabadabban beszélt a nőkkel. Szókének azonban utóbb kerülte. Egy alkalommal együtt mentem vele cukrászdába és az ő óhajására csak akkor mentünk be, mikor az asszony eltávozott. Szókéék jól éltek egymással, de azért voltak közöttük perpatvarok. Reöököt olyan embernek ismerie, aki ha tényleg lett volna viszonya az asszonynyal, akkor se mondta volna el neki. Mikor színtársulat volt a városban, Szókének viszonya volt az egyik színésznővel. Maga mondta el egyszer, hogy kétszáz koronát költött a színésznőre.

A tragédia szemtanú.

Emberger Jánosné ezeket adja elő:

— Az eset reggelén a kaputól nem messzire találkoztam Szóke úrral. Mivel ép vele volt dolgom, kértem, menjen velem vissza az irodába. Szóke nem is válaszolt, hanem haragosan sietett a fogadó felé. Nem volt különösen ideges. Láttam, hogy menés közben egy fényes fekete tárgyat tesz az egyik zsebéből a másikba.

Bartha Kálmán szécsényi ügyvéd ezeket mondja:

A vádlott tisztességes ember volt, de sokszor oly ideges volt, hogy ilyenkor alig lehetett érintkezni vele. A drámáról Guifreund dr. révén értesültem. Együtt voltam Szókével, amíg a vizsgálóbíróhoz mentünk. Szóke kedélye rendkívül fel volt dülva. A járásbírósnál egy ember azt mondta, hogy ha Reööknek golyó járt azért, amit tett, akkor egész sortűzet kellett volna adni Szóke dr.-nak.

Mährer József dr. orvos bizonyítja, hogy Szóke gyakran szenvedett főfájásban. Valóságoslag hiszterikus volt. Egyszer sírt, máskor nevetett. Időnkint elzárkózott a világtól.

Virág Vince földmives így vall:

Az eset reggelén szemtanúja voltam a találkozásnak. Hallottam amikor Reöök azt mondta Szókének: „Szervusz Jenő.” Erre az ügyvéd ur szemrehányást tett neki, miért becsületeltette meg a feleségét.

A bíróság az ügyész és a védők együttes kérésére mellőzi a tanu megesketését.

Ugyanez történik a következő tanuval, Fuchs Gyula órással is.

Schwaroz Samu vendéglős az esemény előtti napon a vonaton találkozott Szókével, aki nagy féltékenységgel panaszkodott.

Reiner Sándor pénzügyőr is ezt adja elő. Koppenheimer dr. zólyomi orvos szintén az eset előtt találkozott Szókével, aki zavart agyu ember benyomását tette rá. Gyermekekről is birtelen természetűnek ismerte.

Győri Mihály földmives a következő tanu: — Az eset reggelén a vádlott irodájába mentem. Utközben találkoztam vele, köszöntem neki; nem köszönt vissza, szóba se állt velem. Nagyon izgatott volt.

Polyák Miklós mezőőr a kérdéses napon Szóke irodájában volt. Nem tudta mi baja az ügyvédnek, aki folyton az asztal körül járkált. Azt hitte megháborodott az ügyvéd.

Szenes Jakab kereskedő az eset előtt 8 perccel látta a vádlottat, aki olyan volt, mint az örült. Szólt hozzá, de Szóke nem válaszolt neki semmit. Ha a feleségével összekoccant — mondta a tanu — alig lehetett beszélni vele.

Schwaroz Samu dr. besztercebányai orvos, a vádlott sógora az eset előtti napon táviratot kapott:

„Arankával baj van, jöjj azonnal.”

Mikor megérkezett, Szóke iszonyuan sírt. Mindent elmondott neki, s azt mondotta, legjobb, ha Reöök el fogja venni a feleségét. Szóke sógora botrány nélkül szerette volna elintézni a dolgot.

Szente Kálmán járásbíró tudott arról, hogy Reöök járt Szókéékhez és az asszony nagyon tetszett neki. Mikor Szóke az eset után a bírósághoz jött, a haját tépte. Reöök mindig későn járt a hivatalba, igazi nőhódító volt. Nem igen dolgozott, panaszkodott, hogy fáj a feje.

Emódi Vilmos nagybíró szintén az eset után látta Szóké s teljesen abnormalisnak tartotta. Reöökről azt mondja, hogy szabadszáju ember volt, nem tett különbséget asszonyok között. Társalgás közben illetlenül beszélt róluk. Az egyik nőháznál olyan botrányosan viselkedett, hogy a háziur másnap provokálta.

Tóth Mihály dr. a vádlott ügyvédjelöltje volt. Szerinte Szóke annyira ideges ember volt, hogy gyakran nem lehetett bírni vele. Különösen akkor volt beszámíthatatlan, ha feleségével összekoccant. Az ilyen összekoccánások gyakoriak voltak, különösen a gyermekek miatt.

Óze Ferenc azt bizonyítja, hogy miután Szóke Reöököt meglátta, azt mondotta, hogy elmegy a templomba, mert meghalt a nőcsábító.

Kiseb jelentőségű tanuk.

— Foglár Géza nyugalmazott főjegyző ezeket adja elő:

A vádlott és Reöök között jó barátság állott fenn. A nyilvánosság előtt a legszívebben beszélgettek egymással. Reöök gyakran eljárt Szókéék zsúrjaira. Tudok róla, hogy Szóke azt mondotta az állomásfőnöknek, hogy benső viszonya volt a Szécsényben időzött színtársulat egyik tagjával.

Záborszky Ottó szécsényi állomásfőnök azt vallja, hogy neki is mondta Szóke, hogy viszonya volt az egyik színésznővel.

Orvosi vélemények.

Okolicsányi János dr. és Szendrő Jenő dr. törvényszéki orvosok terjesztik elő ezután szakvéleményüket. Az első sérülés felületlenül halálosnak mondják. Véleményük szerint a lövések nem történhettek közvetlen közletről, mert puska-pornak nyoma sem volt Reöök testén.

Az ügyész felvilágosítja őket, hogy felöltött volt Reöökön.

Ezután felolvasták a távollevő Reöök Ivának, az áldozat atyjának a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, aki előtt fia az utolsó pillanatig is ártatlanságát hangosította. Fia levelei között egy sőt sem talált Szóké nével való viszonyról.

Ezután a vádlott elméleti állapotáról szóló jelentést terjesztették elő.

A család bemondása alapján konstatált idegrendszeri terheltég egy gyermekkorai agyrázkódás folytán megállapítható. Azt is megállapítják az orvosok, hogy Szóke a tett elkövetésekor oly állapotban volt, amely nagyban befolyásolhatta a szabad elhatározást.

Némethy Ödön dr. egyetemi magántanár mindenben hozzájárul ezekhez a véleményekhez, s azzal egészíti ki, hogy Szóke helyzete kedélybeli depresszió: okozott, amely tetőpontját érte el akkor, amikor felesége az anyja előtt bevallotta, hogy megcsalta az urát, de különösen akkor, amidőn mindenről, tudva Reöök mosolyogva szölitotta meg.

A kérdések.

Ezután az esküdtekhez intézendő kérdések megszövegezésére került a sor.

Az ügyész a következő kérdést indítványozza:

1. Bűnös e Szóke Jenő dr. vádoltában, hogy Szécsényben 1910. évi június hó 25 én Reöök István dr.-t előre meg nem fontott öcsi szándékkal, forgópisztolyból ráirányított lövésekkel megölte. Igen, vagy nem?

A védelem a következő kérdéseket indítványozza: Ha az esküdtek az első kérdésre „igenel” felelnek:

2. Igaz-e, hogy Szóke Jenő dr. a megelőző kérdésben foglalt tett elkövetése pillanatában nejjének Reöök Istvánnal elkövetett házasságtöréséről vett értesülése és az ez által okozott izgalmtól elme-tehetségében annyira meg volt zavarva, hogy emiatt akaratának szabad elhatározási képességével nem bírt?

Ha az esküdtek erre a kérdésre „nem” felelnek:

3. Bűnös e Szóke Jenő dr. abban, hogy Szécsényben, 1910. évi május 25 én, mikor férfi és családi becsületének jogában Reöök István házasságtörése által jogtalanul és súlyosan megsértett, az ez által okozott erős felindulásban Reöök Istvánt megölte és a cselekményt erős felindulásában rögtön hajította végre. És ha igen, ugy a tett elkövetésekor akaratának, szabad elhatározási képességének birtokában volt-e?

A tárgyalás este háromnegyed nyolckor ért véget.

IRODALOM ES MŰÉSZET.

* Műkedvelő előadás. Az eradi iparosifjakból alakult műkedvelő társaság október 2 án a városligeti vendéglő összes termeiben műkedvelői előadással egybekötött táncestélyt rendez. Szíjre kerül ez alkalommal a „Szabin nők elrablása” című bohózat.

* A Hadsereg szeptember hónapi száma, amely Hehs Aladár gondo, nagy szaktudást igénylő szerkesztésében jelenik meg, holnap hagyja el a sajtót. Ez a szám a szokottnál is érdekesebb tartalommal jelenik meg. József főherceg eredeti oikketirt A Hadsereg számára Huszár-virtus címmel. Est a nagyértékű közleményt az Aradi Közlöny már holnap reggeli számában közreadj Hehs Aladár szerkesztő lekötölező szívesége folytán. A szeptemberi számot ezenkívül még sok szakközlemény és számos gyönyörű illusztráció gazdagítja. Ez a kiadás is bizonyítja, hogy uryszólván az összes magyar szépirodalmi és szaklapok között talán gy sines olyan, amely technikai kiállítás tekintetében összemérhető volna A Hadsereg

* A szokottnál is mozgalmasabb két nap óta az Uránia színház környéke. Százával tödülnek az emberek, hogy a műsor legkiemelkedőbb klasszikus számát, a Heliozabalus című képet megnézzék. És a képnek kiváló értékét mutatja, hogy az emberek szinte bámulatba esnek a kiváló kép láttára. A mostani műsor, amely ma látható utoljára, azonban más tekintetben is egyike a legjobbaknak. Pali, a mozikközönség kedvence komikus, bőven gonoszkodik jóka, hogy kacagtató mókáival a közönséget jókedvre derítse. A látványosságok közül a Csatorna Sédországból és a Brienzi tó című képek tűnnek ki. 241

LÁTOGATÁS a geszti kastélyban.

— Az ezüstlakodalom előkészületei. —
(Kiküldött munkatársunktól.)

Arad, szeptember 15.

Hosszu s frissen faragott plajbással, üres, vastag noteszszel a zsebemben, ma hajnalban utnak indultam Geszt felé, hogy korán reggel részt vegyek azon a pompázatosan izépnék képzel, lélekemelő ünnepélyen, amikor valamelyik lengő, őszszakállu egyházi újból összeadja Tisza Istvánt a hitvesével, Tisza Ilonával. A minap közreadtuk mi is egyik nagyváradi kartársunk ama táviratát, amely arról szól, hogy szeptember tizenötödikén ünnepli Tisza István gróf, házasságának huszonötödik évfordulóját. „Ámbár — mondta a sürgöny — csak szeptember tizenkilencedikén lesz huszonötövé, hogy Kolozsvárott Tisza István esküvője megtörtént, az ezüstlakodalmat mégis tizenötödikén tartják meg. Az ünnepségen Fejérváry Géza báró, Khuen-Héderváry gróf, Hieronymi Károly s több politikus is megjelenik.” Ezért tettem én hosszú plajbászt s üres noteszt a zsebembe. Ezért döcögtem Aradtól Nagyszalontáig harminc kilométer sebességű kávédarálókon s ennek miatta gázoltam át a nagyszalonta—geszti portengeren. Az aradi közönség ugyanis olyan kedves szeretettel figyeli Tisza István minden lépését, hogy eseményekben gazdag életének eme jelentős ünnepéről — egy gondoltam — a közvetlen szemlélet alapján kell tájékoztatni a publikumot.

Délelőt tíz óra volt, hogy a nagyszalontai ócska fiakkor a szegény falu libahad eregőn átgázolva odafordult a geszti, piroskupolás, dús parkkal övezett kis kastély elé. Az első ember, akit az ősi ház udvarán láttam: egy öreg nő cseléd volt, aki egész csomó élettelen csirkéről fosztotta le a tollat.

— Ezek az ünnepély áldozatai, gondoltam és bizakodó reménységgel tartottam a nyitott veranda felé, ahol három ur és négy hölgy cseveggett vidáman. Körülnéztem: kivel küldhetném oda a névjegyemet. Lovászok buzgalommal mosták a kocsikat az udvar hátsó részén. Odakiáltottam:

— Ki viszi el a névjegyemet?

— Nekünk nem szabad a kastélyba fölmenni, csak ha hívak, — mondja egy öreg kocsis. — De majd keritek egy inast. Ugyan hun lopják a napot, azt a sok naplopó szoutyit.

Hamarosan kerített egy híbériás férfit, aki elshant a névjegyemmel és tálcán fölszervizolta. Kisvártatva megjött a válasszal:

— A kegyelmes ur nincs itthon, (kellemetlen hideg futott végig rajtam) Szalontán van egy gyűlésen, de a kegyelmes asszony azonnal jön. (Kellemes meleg futott végig rajtam.) Tessék a kegyelmes ur dolgozó-szobájába befáradni.

I. A kegyelmes asszony.

Bementem Tisza Istvának bámulatos egyszerűséggel berendezett dolgozó-jába. Az íróasztala két oldalán kilószámra heverték az akták. Az asztal közepén puha, nyári vászonkalap. A falon némaany vadászkép, az aradii föltű Tisza István

mán szénrajzu arcképe. A foteleken néhány újság hevert. Alig nézhettem körül a csudás, nagy tervek, az epochális alkotások tárnájában, megjelent az alacsony, föltűnően piros képű kegyelmes asszony, akin örvendétesen tapasztalhatók a pompásan sikerült nyári kura nyemai.

— Tessék parancsolni, — mondja mosolygós arccal.

Ezzel fordultam feléje:

— Az a nagy szeretet, amellyel Arad polgársága stb. stb. (mint fönt.)

— Az ezüstlakodalomra jött? — és nevelt, — hát látja, hogy nincs. Az uram nincs is itthon.

— És nem is lesz ünnepély?

— Ma nem. Hiszen szeptember tizenkilencedikén esküdtünk. Akkor lesz valami kisebb, szigoruan családi jellegű ünnep. Egyetlen idegen, nem családbeli se lesz itt.

— És Khuen grófok? És Fejérváry báró?

— Senki, senki.

— Ejnye, pedig nekünk azt sürgönyözték Váradról, hogy sokan lesznek.

— Mondhatom, hogy idegenek nem lesznek. Nem tudom, hogy a fiam is, aki most katoná a váradi ezrednél, eljöhet-e. Eddig itt van három testvérem, aztán, Bethlenék, Zeykék, Sándorék, meg Maldickheim grófnő a leányával. Ők is rokonaink. Aztán még a sógoraim jönnek el.

— És egyházi esketés lesz-e?

— Nem. *Minék az. Hiszen mink nem 25 évre esküdtünk, hogy most újból meg kellene esküdnünk.*

— És kaptak-e valami ajándékot a rokonságtól?

— Még nem. De, hogy kapunk-e, azt előre nem tudhatom. Ki lát a jövőbe?

Most megint ama bizonyos első számú hideg futkosott át rajtam, mert a magammal hozott noteszem jutott eszembe, amelyet így az a veszély fenyegetett, hogy tisztán, szépen viszem haza, ugy, ahogyan elhoztam. Tisztán, szépen — értéktelenül.

— Kegyelmes asszonyom, — mondom — én hajnal óta utazom, méltóztassék tehát lehetővé tenni, hogy valami írni valót vigyek haza. Hogy ne fáradtam legyen hiába.

Fölnevetett. Én folytattam:

— Kegyelmes asszonyom, mondjon el valami reminiscenciát az elmúlt huszonötévesztendőből. Valami visszaemlékezést:

— Semmi sincs...

— Azt, hogy azok a nagy politikai viharok, amelyeken kegyelmes férje átküzdötte magát, voltak-e kihatással a családi élet nyugalma?

— Bizony nem voltak. Nem tudok én ezekről semmit se mondani. Beszéljen Szalontán az urammal. Talán ő mondhat valamit.

Főléhajtottam:

— Kár volt eljönnöm. Rosszul informáltak a nagyváradi kollégák.

— Hja, ugy van az, — szól mosolygva — ha az újságírók mindent jobban akarnak tudni, mint más. Ma már egész garmada táviratot kaptunk a téves dátumközlés miatt.

És fölállott. Az ablakból befutó délelőtti napfény jól megvilágította az egyszerű, halvány, rózsaszínű házi ruhába öltözött urnót. Gyöngén és haja kis tekeresekbe fonva, kör alakban fésülve teljesen betöltötte a fejét.

Általában a kegyelmes asszony olyan frissnek s naív kedélyűnek látszik, mintha ezt a huszonöt esztendőt egyszerűen álmódta volna a boja virággyakól körülövezett zöld eszuzgátes geszti kurián...

II. Az excellenciás ur a nép között.

— Vissza Szalontára, — no: don a kastély előtt lobiskoló kocsisnak.

Ma, jelen a nap, már visszazártam a kastély

képű nemzetes Szabó István szalontai bíró magyaros barátsággal igazított utba, amikor Tisza iránt érdeklődtem.

— A nagyiskolánál tanácskozik. Ott van a szalontai református egyházmegye közgyűlése, ott ő elnököl. Ő a főgondnok.

Csakugyan ott találtam a IV. a) osztályban, ahol egy osomó pap, tavító, meg osizmás paraszti egyházférfi között a pódiumon elnökölt. Ahogy odaértem, két paraszt jött ki a gyűlésből.

— Meddig tart még? — kértem.

— Eltart vagy fél kettőig. Reggel kilenc óra óta megszakítás nélkül vezeti a kegyelmes ur.

— Ugy e, nagyon szeretik őt?

— Szeretjük bizony, de mink már elhagyjuk.

Csudálkozva szóltam:

— Elhagyják? Tán nem ugy tett, ahogy szeretnék volna?

— Nem a'. Itt hagyjuk már, mert nagyon éhesek vagyunk. Majd elintézi a kegyelmes, mi nélkülünk is.

Bementem a IV. osztályba s vagy egy óráig hallgattam a tanácskozást, amelyen Aradmegye református híveinek ügyeit is intézték. (A megye községei ugyanis a szalontai református egyházmegyéhez tartoznak.) Balogh Ambrus sarkadi ősz lelkes üdvözölte Tiszát az ezüstlakodalma alkalmából és istenáldását kérte a családra.

Tisza gróf meghatot'an szólt:

— Nagyon kösziönöm, hogy nemcsak hivatalos működésemet, hanem családi életemet is ilyen gyöngéd figyelemmel kísérik. Igérem, hogy nem pazarolják rám méltatlanul a figyelmüket.

...És tovább folyt a tanácskozás. Talán még a képviselőházban, ahol az ország ügyeit intézik, sem tárgyalnak olyan komolyan, behatósan az ügy iránt való nagy szeretettel, mint a szalontai IV. a) osztályban. Tisza ugyszólván minden tárgynál fölszóll és a legapróbb ügyet is nagy lelkiismeretességgel mérlegeli. Ha a tagok tovább akarnak sikítani valami fölött, így szól:

— Ezt talán jobban meg kellene vitatni.

S akkor megindul a vita a fölött, hogy a szintyei református hitoktatásért 50, vagy 70 koronát adjanak-e a tanítóknak — egy esztendőre.

Fél kettőkor véget ért a gyűlés; odamentem hozzá és szóltam:

— Az a nagy, őszinte szeretet, amely Arad városát (stb. stb. mint fönt.)

Mosolyogva bólingatott:

— Hát bizony hiába jött. Nagyon sajnálom.

— Talán volna kegyes tájékoztatni kegyelmes uram az ezüstmenyegző ünnepélyének előkészületeiről.

— Semmi előkészület sincs. Szigoruan családi összejövetel készül.

— És Khuen gróf és a politikusok, akikről szó volt?

— Szó se volt rólnk, kérem.

Végül mikor elkészöntem tőle, megjegyzte:

— Mondja meg Aradon, hogy nemsokára elmegyek oda. Ebben a hónapban, vagy októberben ott leszek. Viszontlátásra.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre tudatja tagjaival, hogy a Kör könyvtára holnap, pénteken és holnapról kezdve minden pénteken este 9-10 óra között a tagok rendelkezésére áll. Az elnökség.

A kolera.

— Terjed a vész. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 15.

A kolera egyre terjed. Ma ismét több koleragyanus megbetegedés történt, míg a belügyminiszterium ma kiadott hivatalos kiadásában jelenti, hogy eddig tizenöt koleras haláleset fordult elő Magyarországon.

Mai távirataink a következők:

Budapestről táviratozzák: A belügyminiszterium jelentése szerint a bakteriológiai vizsgálat újabb négy esetben megállapította az ázsiai kolérát. Ezek: Varjas József (Csuza), Sehlapp Péter (Mohács), Menyhárt István (Dunaföldvár), Balogh Jánosné (Kalossa.) Eddig 20 esetben végeztek bakteriológiai vizsgálatot, melyek közül 15 esetben állapították meg az ázsiai kolérát. Még három eset van bakteriológiai vizsgálat alatt.

Budapestről jelentik: Ma délután fél háromkor az újpesti rakodópart mellett a Dráva-utónál egy uszályhajón koleragyanus tünetek között megbetegedett az egyik matróz. Heves hasmenése volt, görcsök kínozták, az arca egész szederjessé vált. A megriadt hajósok azonnal értesítették a tiszti orvosi hivatalt, ahonnan az egyik orvos kisetelt a helyszínre, s megtette a szükséges intézkedéseket. A hajó utasait orvosi vizsgálat alá vették, senki nem távozhat el az uszályról. A matrózt a járványkórházba szállították.

Budapestről jelentik: A határrendőrség értesítette a budapesti rendőrfőkapitányságot, hogy Varsaczkij Alexij moszkvai kereskedő Budapestre érkezik és a Hungáriába fog megszállni. A vasuti állomáson Szalay dr. tiszti orvos megvizsgálta a moszkvai kereskedőt és kolera-gyanusnak találta. Beszállították a járványkórházba. Itt fogják tartani az inkubációs időig.

Veszprémből jelentik: Pápay Ilona városi szegényházi tag, aki a múlt héten Budapesten járt rokonainál, hazaérkezett és kolera-gyanus tünetek között megbetegedett. A tiszti orvos megvizsgálta s elrendelte a járványkórházba való szállítását. A szegényházat fertőtlenítették, az összes tagokat dezinficiálták.

Budapestről jelentik: A honvédelmi miniszter a kolera-járványra való tekintettel elrendelte, hogy a legmesezebb menő óvintézkedéseket és rendszabályokat alkalmazzák. A Duna mentén beszüntette a honvédek gyakorlatait. Az egész járásban felfüggesztette a sorozást. Intézkedett arról is, hogy a népfelkelő ellenérzési szemle, amelyet rendszerint októberben tartanak meg, további intézkedésig elhalasztassék.

Mohácsról jelentik: Tegnap este két újabb megbetegedés történt. Kugler Jánosné 72 éves asszony az egyik, állapotja igen súlyos. A másik baegről megállapították, hogy nem kolera. A mai napon Kender József 24 éves szentolói munkás betegedett meg koleras tünetek között. A járványkórházba szállították, ahol állapotában javulás állott be.

Pozsonyból jelentik: Somorjáról tegnap jelentés érkezett a vármegye-házára, hogy Újhely József községben Török Lajos 14 éves gazdasági oszéd kolera-gyanus tünetek között megbetegedett. A járványkórházba szállították. Az a tíz egyén, akik az újhely-józsefi két koleras halottal együtt laktak, teljesen egészségesek. A esendőrség őrsi a házat.

Zimányból jelentik: A Duna mentén fekvő Obranovó községben egy ottani lakos kolera-gyanus tünetek között megbetegedett. A hatóság az esetről azonnal távirati jelentést tett a zimonyi főorvosi hivatalnak.

Newyorkból jelentik: A Cunard Line egyik kirándulási gőzöse, az Ultonia több mint ezer utassal megérkezett a newyorki kikötőbe. Az európai kolera-járvány miatt szigorú orvosi vizsgálatnak vetették alá az utasokat. Az orvosok konstataáltak, hogy az Ultonia utasai közül tizenkettő kolera-gyanus beteg. Közöttük öt magyar van. A kolera-gyanus magyar utasok: Meggyesi Ferenc munkás, három fiával és Véber Cecília ötéves kisleány. Ez utóbbinál kétségtelenül megállapították az ázsiai kolérát.

Huszar-virtus.

*
József főherceg cikke egy aradi laphoz.

Sötét, komor fellegek vadan száguldva rohannak alacsonyban a kopár tarlok fölött; feljajdulva visít a csipős őszi szél s vadan kergeti az elaszott ördögzekekérkőrt, mely örülden szalad tarlóról-szántásra, a barázdákon nyugot ugorva tova, iramodik a síny, köves legelőre, hol egy magányosan busulva didergő; kopasz kőkénybokor tuskái alatt meghuzódva keres menedéket s megtalálja sirját! A kőkénybokron egy tuskén felszuródva, sz ágak közt megfogódva csüng s kepel, zizeg egy elárvult völgyfalevél, halálfelelemtől remegve kapaszkodik, míg őt is elkapja a sors irgalmatlan keze s vízi-vízi kavargatva a magasba; darás ezét korbácsol az elhagyott országot porába a busan üvöltő szél. Emitt megjelenik a held u'olsó vékony sávja, hogy ijedten elföldje újból sovány kőpét! Rémeiket látsz? Nem eseda, hisz kísérteti táncot űznek a menekülő kődök a meztelen zord táj fölött! — — — Mi az? Mintha siető lödöbögést hozna az elhagyott tájra a fájdalommas sóhajtó hideg szél! Mint a szél-vész kergette felhő, lónalálba vágatva, jön egy lovas, mögötte az éj sötétjében több árnyaszerű alak száguld farsájt lovakon, lassan lassan a távolság üdözött s üdözök közt növekszik, már csak hallani lovaik ziháló légzését s kiáltásukat: „megállj! megállj!"; pus-kák tüze villanik föl a sötét távoiban s kis esetenként hallik durranásuk a szélről elkapva, elnémul a lármá, csak a szél üvöltve fekszik neki a menekülő lovas mellének, mintha az ellenséggel szövetkezve meg akarván állítani. A hátsó kápát megfogva hátra fordul a vágató lovon gazdája s vissza néz, bizonytalan tekintete a korom sötétben gyengén szürkülő uton már nem látja üdözőt, fölélekkzik: „Hát! Istennek! elmaradtak!” Ekkor lova lába egy kövön megbicsaklik s ló a lovassa! együtt fölbukik s az utszél árkába hömpörödnék mindkettő. Egy pillanatnyi csend! A ló föláll, míg sörényét fésüli a szél! Mészáros huszár ajkára harap, irtóztató fájdalom gyöttri, kering szemei előtt minden, alig bír lovához vándorolni, galambszürke osakóját helyreigazítja, karabélyszíjait megszorítja s a kengyelbe meg két kápába kapaszkodva nagy nehezen nyeregbe emeli magát. „Jaj! — — — de nem! magyar vagyok s huszár, majd meggyógyul az a nyavalyás láb! Azért is! ha bele is pusztulok, a jelentést elviszem!” Az üdözök vágatva közelednek s Mészáros huszár megsarkantyuzza lovát s tova iramodik a nélkül, hogy elérhették volna. — — — „Mily szegény lett volna ha elfognak” szól magához s megvergeti lovát míg ügetésben folytatja útját: „Gyerünk fiam, az éjjel elmúlt s reggel előtt Józseffel van kell lennünk, hogy ott a 28 ik honvéd gyaloghadosztálynak átadjuk az ellenségre szóló fontos hírt, gyerünk, még vagy három órai atnak kell lenni, hisz azt a fene utelágazást még most

sem értük el! Tudod ott jobbra kell tértünk!” Lováról ömlik a habos verejték, az ő homlokán meg gyöngyözik a fájdalom szülte hideg nedvesség! „Jó, hogy rögtön fölkapaszkodtam lovamra, amint fölállt; most még le sem tudnék róla j'nni, hisz alig fér már lábam a esizmába! Na csak még egy kicsit s ott leszünk! Beleharap pipájának szopókájába, hogy esikrog! De nem enged s lovagol sietve tova a derék, csinos barna legény. Szép szemében fájdalom s elszántság tükröződik! Hej fiam, büszke vagyok rád, hisz ujoneom voltál s megmutattad, hogy nem osalódtam az én derék! s ő honvéd huszárezredbeli legényeimben, midőn egy alkalommal azt mondtam: „Fiam, tudom, hogy derék, megbízható, kötelességtudó, hű vitézek vagytok, kikre király s haza mindenkör és minden körülmények között számíthat, tudom, hogy magyar virtus van lelketekben s büszke vagyok, hogy ezen ezred parancsnoka lehetek!” Sajnálom, hogy most nem lehettem melletted, hogy megszorítsam jobbotat!

Három órát űti a józseffelvi toronyóra, még nem szürkül, csak a felhők szakadatlan sorozata száguld az égen s fájdalomosan üvölt az őszi szél. A hadosztály iroda előtt a lóról leszáll nagy kinnal, vitéz Mészáros huszár s az sjtő-félfának támaszkodva zörget. „Ki az?” — „Jelentés a kövesdi levélküldőne állomásáról!” „Adja ide!” Mészáros átadja s felszisszen, lába örülden fáj, egy lépést sem tud tenni. Egy bajtársa elvezeti lovát, ketten az istállóba viszik őt. Didereg szegény fú, csak esizmáját veti nagy nehezen le óriási kinokat szenvedve s a hidegvízes vödörbe mártja vastagra feldagadt lábát.

Osztályparancsnokát, Forster László őrnagyot értesíti a trombitás, az azonnal derék huszárához siet. „Miért nem teszi le osakóját és karabélyát?” — kérdi tőle.

„Órogy uram alássan jelentem, fájdalomban észre sem vettem, hogy még rajtam van!”

Az orvos lábfejesont-törést állapított meg!

„Lelőpörte már az őszi szél az utolsó virágoska fonnyadt kelyhét! El a fán elárvult utolsó száraz levél rezgő holttetemét!”

Fiam Mészáros! Vitéz huszárom! szeretettel s büszkén gondolok rád, ki távol esaládi tűzhelyednél vagy, hisz megmutattad, hogy mi az igazi „huszár-virtus.” S jöjjön bár a háboru sötét fellege vihardulta rémes óráival, erőlelkű Mészáros huszár virtusa ott is példa marad.

József főherceg tük.

VÁROS ÉS MEGYE.

Az októberi közgyűlés. A polgármester javaslatára október hónapban a törvényhatóság bizottság közgyűlést huszonhatodikán tartja meg.

Arvabázi ülés. A városi arvabázi igazgatóválasztmánya péntek d. u. négy órakor a városi tanácsstermében ülést tart, melyre a tagokat meghívja Varjassy Lajos, igazg. választmány elnök.

Az utcák új elnevezése. Ma kellett volna a közgyűlésnek néhány utcát új nevekkel ellátni. Minthogy azonban Lukácsy Lajos azt indítványozta, hogy a háztulajdonosok költségére az egész városban új és a megítélészt kizáró házszámozást eszközöljön a város és ezt csak szabályrendelet alapján lehet végrehajtani, a közgyűlés a keresztelőt a szabályrendelet elkészítéséig elhalasztotta.

HIREK.

Simay István családja
az aradi hírlapírók segélyalapjának.

*

Simay Istvánnak, az aradi negyvennyolcas honvédek nemrég elhunyt, tiszteletben legelőjáró elnökének, az aradi társadalom pátriárkájának emlékére és az ő szellemében jelentős, dícséretes esemény történt ma. Ötveneg Simay Istvánné és gyermekei a boldogult családfelelő elhunyt alkalmából ötszáz koronát adományoztak az aradi újságírók segítő-alapjának.

Az adománnyal azt a szellemet követték az elhunyt hozzátartozói, amely Simay Istvánnak egész életén át irányítója volt: a filantrópiát s egyben a kultúra megbecsülését. Simay, aki élete javát a kultúra, a tanügy szolgálatában töltötte, átértézte a kultúra terjesztőinek hivatását s egyformán szerette a kultúra minden munkását; azokat is, akiket életföladatuk az iskolapadok elé állított s azokat is, akik a nyomtatott betű erejével, gyakran az egészséget kockáztató buzgalommal és önfeláldozással terjesztik a világosságot.

Az egészség... Bizony, az újságírói munka gyakran ellensége ennek a fogalomnak. S ha valahol, az újságírók között van legtöbb helye és jogosultsága annak, hogy a beteg és magukra utalt pályatársak részére segítőalapot teremtsenek. S a humánus célok között alig van, amelyik több joggal várhatja a társadalom áldozatkészségét, mint ez a misszió. A nagy szolgálatoknak, amelyeket a sajtó a társadalom javáért végez, csekély törlesztése az adomány, amely ezt az alapot gyarapítja.

Nemcsak ideális gondolkodásra vall a felfogás, amely Simay István családját vezette s amelyet az aradi újságírók köszönettel adnak át a nyilvánosságnak. A segítő-alap ezzel az adományokkal már csinos összegre emelkedett s ennek révén lehetővé válik, hogy a közel jövőben az aradi újságíróknak megalakítandó egyesülete megkezdje hivatását a kari érdekek védelmére, mint a segélyre szorult újságírók gyámolítása körül.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 16-án az időjárás: változás nem várható.

— A király automobil útja. Bécsből jelentik: A király a jövő héten automobilon Bécsre megy; több más autó fogja kísérni.

— Az aradi zsidó hitközség előjárósága számos hitközségi tagnak hozzája intézett kérdésére ez uton hozza az összes érdekelteknek tudomására, hogy a templomi ülések bérbeadása a zsinagógai ülésekre nézve szeptember 20-án, az ipartestületben és fiúiskolai díszteremben berendezett pótimaházban szeptember hó 25-én kezdődik. A zsinagógában az elmúlt évben bérelt templomi ülésekre a régi bérletnek bérleti előjoga szeptember hó 27-ig bezárólag terjed. A pótimaházban a bérleti előjogot a hitközség csak a bérbeadás első napján tartja fenn. A templomelőjáróság közti tudomásra hozza, hogy a péntek esti istentisztelet további intézkedésig 6 órakor kezdődik.

— A cseklézi harc vége. Pozsonyból jelentik: A cseklézi harc véget ért. A pozsonyi törvényszék tegnap megerősítette a foglalás törvényességét. Délután a felek egyezkedni kezdtek. Gróf Esterházy Ferencné és Esterházy Károly gróf, mind a ketten jószágigazgatóikat bízták meg az egyezkedéssel. A megbízottak közjegyző előtt szerződést kötöttek, amelynek értelmében a grófné nem fogja többé háborgatni a gróft cseklézi birtokában.

— Rakovszky mandátuma. A Kuria első választási tanácsa Sebastyén Mihály elnöklésével ma délelőtt folytatta Rakovszky István csornai mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását. A mai tárgyaláson Tetstleni Árnai dr., a kérvényezők képviselője, hosszabb beszédben válaszolt Baditz Ottó választási elnöknek, akit a petíció azzal vádol, hogy a záróra kitűzése körül törvénysértést követett el, továbbá Bonta Károly dr.-nak, Rakovszky jogi képviselőjének, aki a petícióban foglaltakat tagadta, holott az igazságok Rakovszky részéről bizonyíthatólag megtörténtek. Egész Csornában közti tudomásu, hogy Rakovszky állandóan piszkolta a zsidókat és a Csirákypártot, amelyet zsidó pártnak nevezett. Bizonyíték erre a „Népújság” is, amelynek Rakovszky a főszerkesztője s amely állandóan s különösen a választást megelőzőleg becsmérelte a zsidókat. Azután rátért a többi adatokra és végül újból kérte Rakovszky mandátumának megsemmisítését. A Kuria az ítélet kihirdetését holnap délelőtt halasztotta.

— Gondnokság alá helyezett gróf. Budapestről jelentik: Eszterházy Pál gróft, a pápai hitbizomány urát, aki több millióval terhelt meg a hitbizományt, gondnokság alá helyezik. Gondnokak Wenckheim Dénes gróf lesz.

— Déli vasutak passzív rezisztenciája. Bécsből jelentik: A déli vasut ausztriai összes állomásain megkezdődött a passzív rezisztencia. Hatása már a kora reggeli órákban mutatkozott s különösen a teherforgalomban volt észrevehető, ahol komolyabb zavarok keletkeztek. A személyforgalmat kevésbé érintette a passzív rezisztencia. A reggeli gyorsvonatok lényegesen késéssel érkeztek. A déli vasut igazgatósága ülést tartott, hogy az alkalmazottak követeléseiről tárgyaljon.

— A Kossuth szobor talapzata. A Kossuth-szobrot tavaly szeptember 19-én telepítették le és néhány hét múlva az országos ünnep után megállapították, hogy a talapzat néhány kockaköve megrepedt és kieserelendő. A Fischer és társa cég egy évi jóvátételt vállalt a talapzat jóságaért és ennek a jótállásnak a terminusa e hó 19-én jár le. A közgyűlés ma tartott üléséből vegre sürgősen felszólította a céget, hogy cserélje ki a megrongált részeket.

— Zucker Adolf vagyona. Budapestről jelentik: A rendőrség ma Zucker ügyében igen érdekes eredményre jutott. Megállapították, hogy a Zucker nagy vagyonáról elterjedt hírek nem felelnek meg a valóságnak, mert vagyona legfeljebb 40–50 ezer korona, házai nincsenek kifizetve, a raktáraiban levő árukat is csak bizományként bírja. Ezek az adatok bizonyossá teszik, miért akarta Zucker több ízben felgyújtani raktárait.

— Amerikai magyarok Apponyi ellen. Lapunk mai számában hosszabb cikkben emlékeztünk meg arról, hogy Roosevelt magyarországi látogatása tulajdonképpen Apponyi Albert grófnak szólt, akit felkért arra, hogy a legközelebbi elnök választásnál korteskedjék az ő érdekében az amerikai magyarok között. Ezt a híradásunkat ma megerősítik a Newyorkból érkező hírek. Ezek szerint az amerikai magyar lapok éles hangon tárgyalják, hogy Apponyi korteskedni készül Roosevelt érdekében. Zokon veszik, hogy Apponyi beleavatkozik az amerikai politikába.

— Halalozás. Bencsek György nyug. máv. kalauz e hó 14-én 77 éves korában elhunyt. Temetése e hó 16-án délután 3 órakor lesz Varjassy József utca 5. számú házból.

— A bujdosó Vitális. Békéscsabáról jelentik: Vitális felesége, Basa Mária Szeghalomról való. A haramia többször megfordult a községben, ahol mindenki ismeri. Legutóbb néhány nappal ezelőtt katonaruhában jelent meg az egyik kocsmában. Az egyik községi rendőr felismerte és elakarta fogni, de Vitális tagadta, hogy azonos lenne a haramiával s írással igazolta, hogy szabadságos katona, aki 8 napi szabadságot kapott az ezredtől. A rendőr hitelt adott a mesének és szabadon engedte. Később kiderült, hogy tényleg Vitális volt az illető, aki egy szeghalmi szabadságos katona ruháját öltötte magára.

— Viadéki izgatás. Szászvárosról jelentik: A szászvárosi kerületben törhetetlen állapotok uralkodnak. Viad Aurél és társai annyira felizgatták a románságot, hogy a magyarok élete a legnagyobb mértékben veszélyeztetve van. Szentkenyér községben Österreicher kereskedő és Harle Áron kormánypárti szavazók hárait lerombolták. A esendőröket megtámadták és távollétükben a esendőrlaktanya ablakait beverték. Boko községben Rieckövi Arthur magyar földbirtokost megtámadták, őt és szolgáját véresre verték. A földbirtokos puskájával közibük lőtt. A támadók közül egy megalt, kettő megsebesült. Farkas Pál dr., a kerület képviselője Fodor főszolgabíróval bejárja a kerületet, hogy személyes tapasztalatairól tehessen jelentést a belügyminiszternek.

— Sötétség az utcákon. (Panaszos levél.) A mai postával kaptuk a következő panaszos levelet: Teintetes Szerkesztő ur! Legyen szives b. lapjában helyet szorítani sorainknak, így talán ránk irányul az illetékes körök tekintete. Mostanában sok ezó esik az újságokban az utcák elnevezéséről: Padig van ennél sokkal kellemetlenebb anomália, amely orvoslásra vár és ez az utcák világítása. Így az Erzsébetkirályné körútra éjszakáinként valósággal egyiptomi sötétség borul. Van ugyan itt ott egy lámpa, így a 20. számú ház előtt is, de nem tudjuk mi okból, a lámpa rendszeren nem szokott égni. Talán csak nem akar a város ezzel spórolni? Ugyancsak árszába illő állapot uralkodik az Angyal-utca környékén is. Az Angyal-utcaiban, a Péter utcától a Sáveg-térig terjedő részen ugyanis olyan sötétség van, hogy csak tapogatózva juthatunk a lakásunkig. Már egy évvel ezelőtt kérvényt adtunk be a tekintetes tanácshoz, hogy állítsasson fel két villanylámpát, de erre a kérvényünkre máig sem kaptunk választ. Van ugyan az utcában villanyvezeték, de azok a magas szál póznák csak azért vannak odaállítva, hogy este, ha a környéketes holdvilág nem terjeszti ránk jótékony fényét, fejfel menjünk nekik, mert bizony azokr. elfelejtettek egyetlen égőt is felszerelni. Azonkívül a t. főkapitány urhoz van egy tiszteletteljes kérvényünk. Ha mi, polgárok, a legcsekélyebb közrendészeti kihágást követjük el, a legkeményebb bírságot róják ránk. Nem ugy a vízvezetékre! A múltkoriban a Sáveg-téren esőrepedés történt a vízvezetékben, ami szükségessé tette, hogy a hálózatot felbontsák. Ez meg is történt. De az uttesten, éppen az utca átjárónál ottfejtettek egy csomó terméskövet, ami azóta ott hever, az utcai gyerekek nagy öröme, akik azokat egyik helyről a másikra görditik, ugy, hogy esténként sohase tudja az ember, hogy hol botlik bele egy-egy ilyen nagy kődarabba, hogy aztán betört orra, vagy kifecmodott lába bánja meg egyes embereknek a hanyagságát. Talán helyes és igazságos volna, ha a főkapitány ur ezekkel szemben is olyan szigorral járna el, mint más polgárral. Azon reményben, hogy t. szerkesztő ur eme panasznknak b. lapjában helyet ad, vagyunk kíváncsiak tisztelettel. Több Erzsébet-királyné körúti és angyal-utcai háztulajdonos.

— Az udvari cukrász gondnokság alatt. Budapestről jelentik: Weisz Béláné nevében Polónyi Desső dr. megkeresést intézett a budapesti törvényszékhez, hogy Weisz Bélát gondnokság alá helyezze. A törvényszék Sarbó Arthur dr. egyetemi magántanár véleménye alapján elrendelte a gondnokság alá helyezést elmebetegség címén és Vértési Ferenc dr. ügyvédet nevezte ki zárgondnoknak. A törvényszék tudatta e határozatát Szentkirályi Béla fogalmazóval, a ki a rendőrségen a Sipos Lászlóné elleni bűnügy nyomozását vezeti és a fővárossal, mint gyámhatósággal. A zárgondnok ma délben vette át az ügyet kezelését.

— A tisztviselői „Társasházak”. Az Aradon tervezett „Társasházak” intézményében részt venni szándékozók a városbáza emeleti tanács-termében a hó 17-én, szombaton d. u. 5 órakor értekezletet tartanak, melyen az építési tervek és költségvetés szakértői ismerettségét és bírálatát éjtik meg, az esetleges módosítások iránti óhajaikat terjesztik elő. E hó 19-én, hétfőn, ugyanazon időben és ugyanott fog, az építőbank megbízottai közbenjöttével, a végleges megállapodás és megalakulás megtörténni. Mindazon tisztviselők, ügyvédek, orvosok, kártyások stb., akik ezen a Verbócsy utcában létesítendő társasházakban öröklakás iránt érdeklődnek, mindkét értekezletre tisztelettel meghívotnak. Megbízásból ifj. Schweigert Péter, a tisztvis. egyesület titkára.

— Francia illatok legbiztosabb készítésére, — házilag — a hűvös aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

Váltóhamisítással vádolt ügyvéd.

— Az aradi ügyészség vádirata —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Az aradi kir. ügyészség a napokban vádiratot adott be egy volt aradi, jelenleg nagyszalontai ügyvéd ellen, aki egyik ügyfelének bizalmával visszaélve, nevét rávezette egy váltóra és a váltót lezároltatta. A megtévedt fiskális azzal védezik, hogy régebről meghatalmazása volt ügyfelétől a váltó aláírására és így büncselekmény nem forog fenn.

A váltómacipulációról a következőkben számolunk be:

A múlt év május havában megjelent a lippai „Muresanul” takarékpénztárnál P. J. dr. volt aradi, jelenleg nagyszalontai ügyvéd és bemutatott egy 680 koronáról kiállított váltót. Elfogadóként ő volt kiállítva, kezesként pedig Muszkán Dóme gazdag lippai földbirtokos írta alá a váltót. A bank kifizette a pénst. A lejáratkor az ügyvéd nem jelentkezett, mire bemutatatták a váltót Muszkánnak. Legnagyobb meglepetésre, a földbirtokos kijelentette, hogy ő a váltót nem írta alá és nem is hajlandó kifizetni. A bank megindította a váltópert, melynek folyamán Muszkán esküvel is megerősítette állítását.

A bank erre feljelentést tett az aradi ügyészségen, amely megindította a nyomozást. Kihallgatták az ügyvédet, aki bevallotta, hogy az aláírás tőle származik. Erre aztán az ügyészség elkészítette a vádiratot és váltóhamisítás miatt kéri P. J. dr.-t vád alá helyezni.

A vádirat ellen az ügyvéd kifogásokat adott be. Elsősorban kitérte régi kifogásokat tesz és azt vitatja, hogy ez az ügy nem tartozik az aradi törvényszék hatáskörébe. Igaz, hogy ő Aradon folytatott ügyvédi gyakorlatot 1897. és 1898. ban, de akkor elköltözött Aradról és azóta Nagyszalontán tartózkodik. Ami pedig a kérdéses váltót illeti, igaz ugyan, hogy ő írta alá Muszkán nevét, de ez neki régi kliense és a köztük levő bizalmas viszonyból fogva arról inkább megtehetette, mert erre őt Muszkán régebben szóval felhatalmazta. Kéri, hogy a vizsgálatot terjesszék ki ezekre a körülményekre is.

A vádtanács a kifogások felet a napokban fog határozni.

A kiváló bor- és itálművelő gyógyterrási

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényeknél, cukorbetegségnek, vörhenynek és haragos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes élesztőpor.

Kapható kórházgyógyintézetekben és gyógyszerészeknél.

SCHULTES AGOST Budapest-Lippai út, 10. sz. 6711

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 15.

Amerika 1/2-el erősöb. Kínálat kielégítő, vételkedv gyenge, 5 ezer mm. 10 fillérrel olcsóbb

Arak 50 kilóazán: azántra:

	Dollár	3 órai
	árfolyam	árfolyam
Buza 1910 októberre	9.87-9.88	9.87-9.88
Buza 1911. áprilisra	10.22-10.23	10.23-10.24
Rizs 1910. októberre	7.34-7.35	7.30-7.31
Zab 1910 októberre	7.95-7.96	7.91-8.92
Tengeri 1911. májusra	5.74-5.75	5.75-5.76

Budapesti értéktőzsde. (Páv. jelentés)

— Szept. 15. —

Magyar aranyjárdék 4%	112.00
Magyar koronajárdék 4%	91.50
Magyar koronajárdék 3 1/2%	84.00
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.25
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	232.00
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	157.00
Oszt. járdék papírban	93.50
Oszt. járdék ezüstben	97.20
Oszt. járdék aranyban	116.00
Oszt. koronajárdék 4%	93.50
1860. évi oszt. államsorsjegy	121.00
Oszt. magyar bank-szvény	18.45
Magyar hitelbank-tesvény	854.75
Oszt. hitelintézeti részvény	695.00
Oszt.-mag. államvasút részvény	158.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.07
Német birodalmi marka	117.45
London vista	240.25
Páris vista	96.17 1/2
20 márkás arany	23.40

Feladó szerkesztő.

BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. szept. 16-án, péntek:

1. Eltűzött lépcső. Humores. — 2. Csatorna Svédországon Látványos. — 3. A lesterkány ajándéka. Fantasztikus. — 4. Pál szerelmi drámája. Humores. — 5. Bűnhődés. Dráma. — 6. Briezi tó. Látványos. — 7. Örültek iralma. Humores. — 8. Hellogabados. Dráma a római birodalom történetéből. Krisztus születése után 70. évben.

Előadások 6 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fill.

NYILTÉR.

Mint a napnak sugara

a fűre, úgy hat az üstben a mosásnál a

Persil

a ruhára 1/2 óra főzésnél. 2088

Vakítóan fehér fehéremű!

Dörzsölés nélkül! Kefelés nélkül!

„Persil” dacára csodás hatásának nem tartalmaz Clort, sem egyéb a ruhára ártalmas alkotórészt, amelyért kezeséget vállal a gyáros.

Gyár: Gottlieb Voith, Wien III.

Kapható: Vojtek és Weiss, Färber testvérek, Dürer Kocsárd és Schäfer Benjaminsal.

Telefon sz. 789. — Telefon sz. 789.

Lakás tisztítási vállalat

Elvállalok parkettás lakások tisztítását és tisztántartását. Ablak, csillár és kilincsek tisztítását. Földablakok felrakását. Szőnyegek és butorok porszívógéppel való tisztítását, irodák, cukrászdák és kávéházak tisztántartását. Tűzelőanyagok lakásba való szállítását. Vidéki munkák gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 3361

Maradok kiváló tisztelettel

Lovas Károly,

lakás és ablak tisztítási vállalkozó

Mihály-utca 86b. (Saját ház)

V. 518/3. 1910.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírósi fenti számú végzése által Lager Alajos végrehajtó javára Lengyel Gyula ellen 160 kor tőke és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság felül foglalt és 772 koronára becsült butorokból álló ingóságok nyilvános árverés uján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén vagyis Aradon Szent-Pál utc. 1. sz. a. leendő eszközlésére az 1910. szeptember hó 22-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1910. szeptember hó 7. napján.

Török Dénes,

3538

bírósági végrehajtó.

Rendkívül olcsó árakban árusítunk férfi öltöny, felöltő és sűrű ruha szöveteket.

Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17. Telefon 475.

Kizárólagos posztó gyári raktár.

3387

Maradékok mindig kaphatók.

Fontos tudni, hogy
a lakás tisztántartá-
sára a

Raport

fém tisztító szer nem nélkülözhető.

RAPORT: tisztít ajtó, ablak, kilincseket és mindennemű fém-
tárgyakat, gyertyatartókat, villany- és légszesz-
lustereket, ezüst és aranytárgyakat.

Magyar gyártmány.
Kapható
minden jobb üzletben.

Vojtek és Weisz

gyógyáru nagykereskedés

— ARADON. —

Jyükszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Szab és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik ha sz izzadó ré-
szerek „Peppo“-val eceteljük. A mirigyeket kiszá-
ritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtala-
nitja. — Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a poloskának még a po-
téit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. Egy üveg ára 70 fillér.

Hajvesztő

„Depillor“. E csodahatásu szerrel minden oly helyről, ahol a hajnövés alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ára utasítással együtt 1 korona.

Jdeális

legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „NITER“. A világ legjobb preser-
vativa. — 6 darab egy eredeti do-
bozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedül készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában ARAD,
Andrássy-tér 22. sz.
a megyeházzal szemben.

Iskolakönyvek tartós bekötéséi

szolid, áruk mellett vállalja az

Aradi Nyomda
Részvénytársaság
könyvkötészete.

Tégla

I. és II-ed osztályu, helyszüke miatt legjutányosabb áron kapható Nacht Viktor Arad, Ujvághid melletti téglatelepen. Megrendelések feladhatók ugy a telepen, mint Patófi-utca 7. szám alatti irodámban.

Telefon 324. szám.

Formaterő javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a berútoló cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztálanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bert nem rontja, a gépezet jó működéséért 5 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendő

Bejövő szelepekkel. Köz-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 5 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csövek és a legjobb minőségű bejövő gummi csövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Alkalmi vevők és eladások

Ékszer- és ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

írás és ékszerész
Keltzer János-utca, Minorilla-pala.a.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsoróztatnak
TELEFON 438. TELEFON 437.

18111-910.

Hirdetmény.

A m. kir. földművelésügyi minis-
ter 54000—III—8/910. sz. rendelete alapján közhírré tesszük, hogy a Rumániával kötött kereskedelmi egyezmény 1910. évi szeptember hó elsejével kezdődő hatályai életbe lett léptetve.

Az erre vonatkozó nyomtatványokat és közelebbi fevilágosításokat a városi aljegyzői hivatal (I. em. 67. sz. a.) adja meg.

Arad, 1910 évi szeptember 5.

A városi tanács.

16451-1910. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminis-
terium 61869—II/89. szám alatt kelt intézvényével jóváhagyott 12657—884. szabályrendelete alapján azon ház és telektulajdonosokat, kiknek házuk előtt a járda, kövezet, vagy aszfalt burkolattal ellátva nincsen, felnyí-
vem telkeik előtt a gyalogjárót folyó évi november hó 30-ig terjedő alatt 1 1/2 méter, az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homok réteggel akként látassék el, hogy a víz lefolyó árok vagy folyóka felé 5 centiméternyi eséssel bírjon.

Köteles további háztelek tulajdonos a gyalogjárók mellett elvonuló vízlevezető árkot telke és háza utca vonalának nösszában a városi mérnöki hivatal által előírt utasítás és méret szerint ki-
ásatni és azt tisztán tartani, nemkülönben köteles ezen vízlevezető árkokon keresztül a kocsijel-
ratnál hidat építeni s azt folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendelkezésnek eleget nem tesznek, 4 koronától 50 koronáig terjedő pénzbírsággal büntetendők és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve, hogy a Maros víz-
állása ez idő szerint igen kicsiny, ajánlom, hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás beállta előtt szerezzék be, mert azon szokásos vé-ekezés, hogy a homokolás a magas víz-
állás miatt nem eszközölhető, fi-
gyelembe vétetni nem fog.

Arad, 1910. évi szeptember hó 2-án.

Sarlot,
főkapitány.

APRÓ HIRDETÉSEK.

„Czicza“.

Rendes helyen levél. 3533

Jeli.

Irtam. Híve. 3534

Absolvierte Buchhalterin,

der Korrespondenz u. Maschin-schreibens fähig, sucht entsprechen den Posten. Näheres unter „Buchhalterin“ an die Expedition. 3539

Modern 2 szoba butor.

Két szobás ebédlő és háló politu-rozott mahagoni, egy pár hónapos, elköltözés miatt azonnal eladó. Bővebbet Schweiger cukrásznál, Boros Béni-tér 8. szám. 3413

Állást keres.

Földmives iskolát végzett, jó írástudo, kisebb irodai teendőkhöz jártas egyén, raktárnoki vagy botos ispáni állást keres. 3535

Üzlet kiadó.

A város központján, Salae-utca 8. szám, a Casino alatt egy nagy üzlet raktárral kiadó, — ott két nagy tükör és két nagy vendéglői takaréktűzhely eladó. Felvilágosítással szolgál a házban levő Kádár István uriszabó. 3409

Egy fiatal kereskedőseged,

jó bizonyítványokkal rendelkező, irnokai vagy felügyelői állást keres gyári irodában vagy más irodában. Cím a kiadóban. 3508

Érettségit íelt

Ifjú gyógyszerész gyakornoknak ajánlkozik Aradra vagy Arad környékére. Cím a kiadóhivatalban. 3507

Eladó

2 szoba butor. Megtekinthető bármikor Demeter-utca 69a. 3509

Jól jövedelmező üzlet

házzal együtt betegség miatt eladó. Hajo-utca 4. és az O-Mikalakai házam, amely vendéglő és mézár-széknek igen alkalmas. 3493

Gyönyörű

osurgatott akácmez kapható különként 60 krajcárért. Arad, Ferene-tér 4. sz. alatt. 3517

35 év óta fenálló

jó forgalmu szatocsüzlet családi okok miatt eladó. Megtudható e lap kiadóhivatalában. 3518

Iskolai táskák

könyvszíjjak, iskolai szerek, irkák, körzők, rajztáblák legjobb kivitelben kaphatók Ingusz I. és Fia könyv és papírkereskedésében Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

Boroshordók

100-tól 800 liter űrtartalommal teljesen jókarban eladók egyenként is. Nádor-utca, sörraktár. 3272

Ká cigarettázik

használjon Progress szivarkahüvelyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 2-40. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Kereskedőseged

kerestetik vidéki vegyeskereskedésbe azonnali belépésre. Román nyelv ismerete kívánatik. Ajánlatok „Vidék 50” jeligére a kiadóhivatalba kéretik. 2938

Kossuth-utca 40. szám alatt

ujjonnan épülő házban modern lakások kiadók november 1-re. Bővebbet Matuschek J. és Fia üzletében. 3104

Krausz Paulin

könyv és papírkereskedése Atzél Péter-utca, Színház-épület. Ajánlja új és használt tankönyveit az összes iskolák számára. Elsőrendű tan- és írószerek legnagyobb készletét. Legfigyelmesebb kiszolgálás. 511

Kész kerekeket

7-8-9 kor., hajlitott löcsöket kor. 1.20-1.40, és mindenféle kocsi-alkatrészeket jutányosan szállít Geiszl jármű- és faáru-gyár Miksa-utca 2-8. 2504

Vidéki fogyasztási szövetkezet

keres óvadékképes keresztény üzletvezetőt, ki a fűszer-, vas- és rövidáru szakmában jártas, a román nyelvet bírja, azonnali belépésre. Ajánlatok „M megbízható” jeligére a kiadóhivatalba kéretnek. 2741

Kerpel Jzso

ajánlja 90.000 kötetes kölcsönkönyvtárát, melyben minden újdonság 15-20 példányban van raktáron. — Havi kölcsöndíj 1 K. 20 f., vagy kötetenként 8 fillér. Vidékre havi 2 K. 40 f. — 80.000 kötetes zene-műkölcsonzó Intézet. Vidékre is előnyös bérlet. Modern antiqárium. — Kerpel Jzso könyvkereskedése Aradon. 625

Kelyi ügynökök

fix fizetéssel és jutalékkal azonnal felvételnek. Cím a kiadóhivatalban. 3516

Ügyes, fiatal

megbízható fűszer és vaskereskedő segéd, ki a magyar, német és román nyelvet bírja, felvétetik. — Waigand János, Ujszentanna. 3326

Kérem vagy négyszobás

modern lakás azonnal kiadó Luther Márton-tér 1. 3523

Korcsma és szatócs üzlet

korlátlan italméressel, elköltözés miatt 3537

átadatik

Bővebbet helyszínén, Arad-Gáj, Templom-utca 3a. szám alatt.

6 1/2 katasztrális hold

prima 3514

SZÖLLŐ

nagy természettel, patakai szőlőhegy legjobb pontján 3 szobás lakóházzal, teljes berendezéssel, pincével, hordókkal, azonnal, jutányosan

eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Angol

bőr butorok

készítését a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelben és a legolcsóbb árban készítjük. — Hasi és külföldi angol és német, sima és mük bőrökből, stb. Rajzokkal és bőrmintákkal, melyek most érkeztek, megkeresésre szívesen szolgálunk. 3076

Városi és megyei telefon 132.

Szállítunk teljes lakberendezéseket a legújabb stílusban.

Kitünő tisztelettel

Berán Antal és Fia

butorraktára

Forray-utca. Gróf Hunyady-ház.

Értesítés!

Van szerencsém igen tisztelt vevőim és az uribölgy közönséget értesíteni, hogy Arad, Zrínyi-utcában Amtman M.-né cég alatt

női kalap divattermemet

személyes vezetésem alatt megnyitottam.

Legújabb divatu tavaszi modellek kalapjaim megérkeztek, igen kérem szíves további pártfogásukat.

1075 Tisztelettel

Amtmann M.

női kalap divatterem. Gyászkalap állandóan raktáron.

16996—1910. P. szám.

Hirdetmény.

Az aradi kir. tszék közhírré teszi, hogy Arad szab. kir. város közönsége Szelle Józsefné szül. Fiseher Margit aradi laosnő ellen ennek az aradvárosi 6912. sz. tjkvben A. + 1. sor. sz. a. felvett beltelke egy részének kisajátítása iránt a törvényes eljárás tétetvén folyamatba, a kártalanítási eljárás megkezdésére tárgyalási hatánapul f. évi szeptember hó 29-ik napjának d. e. 9 óráját a tszék 77. sz. szobájába kitűzte s erre a hatánapra az összes érdekelteket azzal ideai meg, hogy a megjelenésük elmaradása az érdemleges kártalanítási határozat hozata át nem gátolja és igazolásnak helye nincs.

Arad, 1910. évi szeptember hó 9-én, a kir. törvényszék, mint polgári bíróságtól.

Szabó, s. k.

kir. tszéki bíró.

3532

602—1910 g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a Süveg-téren levő óvodánál levő ócska épület eladása iránt folyó év szeptember hó 19-én d. e. 10 órákor árverést tart.

Kikiáltási ár: 100 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1910. évi szeptember hó 12-én tartott üléséből.

Gazdasági szék.

Hol szerezzük be ernyő és fűző szükségleteinket?

A temesvári ernyőgyár raktárában

Arad, Andrassy-tér 20. szám.

Megbízható, szolid, olcsó árak mellett.

Pontosan és gyorsan készítek ernyő áthuzatokat és javításokat.

Varga D. Dani.